

Regeringens proposition

1983/84: 127

om förbättrad studiehjälp och vissa sjukförsäkringsfrågor;

beslutad den 23 februari 1984.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

LENA HJELM-WALLÉN

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag om ett förbättrat selektivt studiestöd till elever i gymnasieskolan. Förslaget innebär att det nuvarande behovsprövade tillägget till studiebidraget inom studiehjälpen ersätts med ett högre och mer schabloniserat tillägg – extra tillägg. Detta föreslås utgå upp till högre föräldrainkomster än som är fallet med det behovsprövade tillägget. Det extra tillägget föreslås bli infört den 1 juli 1984.

Vidare föreslås att inackorderingstilläggets grundbelopp, med hänsyn till hyreskostnadernas ökning, vid samma tidpunkt höjs till 440 kr. per månad.

Propositionen innehåller också anslagsberäkningar för studiehjälpen i övrigt för budgetåret 1984/85.

I propositionen läggs vidare fram förslag om ett förbättrat sjukförsäkringsskydd för studerande. Huvudprincipen är att de studerande skall behålla studiestöd i form av studiehjälp, studiemedel, särskilt vuxenstudiestöd eller utbildningsbidrag för doktorander under sjukdomsperioder. I viss utsträckning är detta möjligt redan i dag, men de förändringar i studiestödslagen som nu föreslås utvidgar möjligheterna att behålla studiehjälp vid sjukdom och avskaffar de inskränkningar vad gäller sjukdomsperiodens längd som gäller i fråga om studiemedel, särskilt vuxenstudiestöd och utbildningsbidrag.

Samtidigt föreslås att den sjukpenninggrundande inkomsten inte skall sänkas under den tid en studerande uppbär studiestöd. Under studietiden skall således sjukpenningen hållas vilande för att kunna aktiveras när studietiden upphör. Under studietiden skall vidare en särskild studietids-

sjukpenning kunna utgå, beräknad på grundval av den inkomst en studerande kan ha vid sidan av studierna eller under ferietid.

I samband med meritprövning för beslut om fortsatta studiemedel och beslut om eventuellt återkrav på grund av frånvaro från studierna skall, för studerande som har vårdnaden om barn, ökad hänsyn kunna tas till barnets sjukdom.

1 Förslag till

Lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1973: 349)¹

dels att 3 kap. 15 § och 4 kap. 30 § skall upphöra att gälla,

dels att nuvarande 3 kap. 13, 14, 16, 20 och 21 §§ skall betecknas 3 kap. 15, 16, 16 a, 13 respektive 14 §§.

dels att 1 kap. 2 §, 3 kap. 3, 5, 7, 11, nya 15, nya 16, nya 16 a, 17, 19, 22 och 23 §§, 4 kap. 6 och 29 §§, 7 kap. 17 §, 8 kap. 77-79 §§ samt 9 kap. 2 § skall ha nedan angivna lydelse.

dels att rubriken närmast före 3 kap. 21 § skall sättas närmast före 3 kap. 14 §.

dels att i lagen närmast före 3 kap. 15 § skall införas en ny rubrik av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §²

Studiehjälp består av studiebidrag jämte tillägg, återbetalningspliktiga studiemedel och resekostnadsersättning.

Tillägg till studiebidraget utgår i form av inackorderingstillägg, inkomstprövat tillägg och *behovsprövat* tillägg.

Tillägg till studiebidraget utgår i form av inackorderingstillägg, inkomstprövat tillägg och *extra* tillägg.

3 kap.

3 §³

Studiehjälp utgår från och med kvartalet efter det under vilket den studerande fyllt 16 år, om ej annat följer av andra eller tredje stycket.

Inkomstprövat tillägg utgår från och med månaden efter den under vilken den studerande fyllt 17 år.

Inackorderingstillägg och *behovsprövat* tillägg utgår även till studerande som *ej* uppnått sådan ålder som anges i första stycket.

Inackorderingstillägg och *extra* tillägg utgår även till studerande som *inte har* uppnått sådan ålder som anges i första stycket.

5 §⁴

Studiehjälp utgår för sådan del av läsår under vilken den studerande bedriver studier.

¹ Lagen omtryckt 1981: 579.

² Senaste lydelse 1983: 598.

³ Senaste lydelse 1983: 598.

⁴ Senaste lydelse 1983: 941.

Nuvarande lydelse

Studiehjälp i form av återbetalningspliktiga studiemedel utgår även för tid under vilken den studerande är sjuk enligt vad som anges i 13-19 §§, om ej annat följer av bestämmelser som regeringen meddelar.

Vid tillämpning av första stycket och bestämmelse som avses i andra stycket beaktas endast hela, sammanhängande tidsperioder under ett kalenderhalvår om 15 dagar för heltidsstuderande och 30 dagar för deltidsstuderande, om inte annat följer av föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Vid tillämpning av bestämmelse i detta kapitel skall läsår anses omfatta det antal dagar som bestäms av regeringen eller myndighet som regeringen utser. Detta antal dagar skall därvid anses infalla under det eller de kalenderhalvår som bestäms av regeringen eller myndighet som regeringen utser.

Föreslagen lydelse

Studiehjälp utgår även för tid under vilken den studerande är sjuk enligt vad som anges i 15-19 §§, om inte annat följer av bestämmelser som regeringen meddelar.

7 §⁵

Inackorderingstillägg utgår med 400 kronor i månaden till studerande som behöver inackordering. Tillägget omfattar dessutom hemreseersättning enligt de närmare bestämmelser som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen utser.

Inackorderingstillägg utgår med 440 kronor i månaden till studerande som^{*} behöver inackordering. Tillägget omfattar dessutom hemreseersättning enligt de närmare bestämmelser som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen utser.

11 §⁶

Behovsprövat tillägg utgår med högst 290 kronor i månaden.

Närmare bestämmelser om behovsprövat tillägg meddelas av regeringen.

Extra tillägg utgår med 600, 400 eller 200 kronor i månaden.

Närmare bestämmelser om extra tillägg meddelas av regeringen.

Studiehjälp under sjukdom

13 §

I 14-19 §§ ges bestämmelser om återbetalningspliktiga studiemedel för tid under vilken studerande som avses i 12 § på grund av sjukdom är helt oförmögen att bedriva sina studier.

15 §

I 16-19 §§ ges bestämmelser om studiehjälp för tid under vilken den studerande på grund av sjukdom är helt oförmögen att bedriva sina studier.

I nämnda paragrafer förstås med sjukperiod: tid under vilken den studerande på grund av sjukdom oavbrutet varit oförmögen att bedriva sina studier,

⁵ Senaste lydelse 1983: 272.

⁶ Senaste lydelse 1983: 272.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

studietid: den del av ett kalenderhalvår under vilken den studerande bedriver studier och den del av kalenderhalvåret under vilken han skulle ha bedrivit studier om han ej blivit sjuk.

14 §

Återbetalningspliktiga studiemedel utgår för sjukperiod som infaller under den del av ett kalenderhalvår som utgör den studerandes studietid, förutsatt att

1. sjukperioden ej omfattar hela den studerandes studietid under kalenderhalvåret,

2. den studerande under någon del av kalenderhalvåret bedriver sina studier.

För sjukperiod som infaller efter studietidens början utgår återbetalningspliktiga studiemedel dock endast om den studerande ingett ansökan om sådana medel dessförinnan. Om synnerliga skäl föreligger, kan studerande beviljas återbetalningspliktiga studiemedel även för sådan sjukperiod.

För det första kalenderhalvår under vilket en studerande bedriver studier som berättigar till återbetalningspliktiga studiemedel enligt detta kapitel utgår studiemedel endast för sjukperiod som infaller efter det den studerande har påbörjat studierna.

16 §

Studerande har rätt till återbetalningspliktiga studiemedel endast för sådan sjukperiod eller del därav som godkänts av den allmänna försäkringskassa, hos vilken den studerande är inskriven.

16 §

Studiehjälp utgår för sjukperiod som infaller under tid för vilken den studerande har beviljats studiehjälp.

För sjukperiod som infaller efter studietidens början utgår studiehjälp dock endast om den studerande ingett ansökan om denna studiehjälp dessförinnan. Om synnerliga skäl föreligger, kan en studerande beviljas studiehjälp även för sådan sjukperiod.

För det första kalenderhalvår under vilket en studerande bedriver studier som berättigar till studiehjälp utgår studiehjälp endast för sådan sjukperiod som infaller efter det den studerande har påbörjat studierna.

16 a §

En studerande har rätt till studiehjälp endast för sådan sjukperiod eller del därav som har godkänts av den allmänna försäkringskassa, hos vilken den studerande är inskriven.

17 §

Blir studerande på grund av sjukdom helt oförmögen att bedriva sina studier, skall han anmäla detta till den allmänna försäkringskassan, om han beviljats återbetalningspliktiga studiemedel för kalenderhalvåret eller om han ansökt eller avser att ansöka därom. An-

Blir en studerande på grund av sjukdom helt oförmögen att bedriva sina studier, skall han anmäla detta till den allmänna försäkringskassan, om han har beviljats studiehjälp för kalenderhalvåret eller om han ansökt eller avser att ansöka därom. Anmälan skall ske enligt de

Nuvarande lydelse

målan skall ske enligt de närmare bestämmelser som meddelats av riksförsäkringsverket.

Föreslagen lydelse

närmare bestämmelser som meddelats av riksförsäkringsverket.

19 §

Har studerande som beviljats återbetalningspliktiga studiemedel på grund av sjukdom varit helt oförmögen att bedriva studier under 90 dagar i följd eller föreligger annat särskilt skäl, skall den allmänna försäkringskassan, enligt de närmare bestämmelser som riksförsäkringsverket meddelar, undersöka om skäl föreligger att vidtaga åtgärd som är ägnad att förkorta sjukdomstiden eller på annat sätt helt eller delvis återställa studieförmågan.

Om en studerande som har beviljats studiehjälp på grund av sjukdom har varit helt oförmögen att bedriva studier under 90 dagar i följd eller om det föreligger annat särskilt skäl, skall den allmänna försäkringskassan, enligt de närmare bestämmelser som riksförsäkringsverket meddelar, undersöka om skäl föreligger att vidta åtgärd som är ägnad att förkorta sjukdomstiden eller på annat sätt helt eller delvis återställa studieförmågan.

Finner den allmänna försäkringskassan att åtgärd som avses i första stycket behövs, skall den underrätta den studerande härom och tillse att åtgärden vidtages. Väger den studerande att underkasta sig åtgärden, kan kassan besluta att ej godkänna den del av sjukperioden som infaller sedan den studerande fått underrättelse om kassans beslut. I underrättelsen skall intagas erinran om att sådant beslut kan meddelas.

22 §

Studiehjälp enligt detta kapitel får beviljas svensk medborgare för studier utom riket, om studierna icke med lika stor fördel kan bedrivas vid svensk läroanstalt.

Studiehjälp enligt detta kapitel får beviljas svensk medborgare för studier utom riket, om studierna inte med lika stor fördel kan bedrivas vid svensk läroanstalt.

Även i andra fall får studiehjälp enligt detta kapitel beviljas för studier utom riket enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

Första och andra styckena gäller dock endast sådana studier som motsvarar eller är jämförbara med studier vid svensk läroanstalt eller utbildningslinje som omfattas av förordnande enligt 1 §.

Första och andra styckena gäller ej för sjukperiod som avses i 13 §.

Första och andra styckena gäller ej för sjukperiod som avses i 15 §.

23 §

Allmän försäkringskassa skall lämna centrala studiestödsnämnden och studiemedelsnämnderna uppgift om sådan sjukperiod enligt 13 § som godkänts av kassan.

Allmän försäkringskassa skall lämna centrala studiestödsnämnden och studiemedelsnämnderna uppgift om sådan sjukperiod enligt 15 § som godkänts av kassan.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

6 §

Till studerande, som avses i 1 § och som ej tidigare varit inskriven vid läroanstalt eller utbildningslinje som omfattas av förordnande enligt 1 §, utgår studiemedel utan föregående prövning av hans lämplighet för studierna.

Till annan studerande som avses i 1 § utgår studiemedel endast om det med hänsyn till de resultat som han uppnått måste anses sannolikt, att han kommer att slutföra studierna inom normal tid. Vid denna bedömning skall *skälig* hänsyn *tagas* till förhållanden av personlig natur som kan *antas* ha inverkat på studieresultaten.

Till annan studerande som avses i 1 § utgår studiemedel endast om det med hänsyn till de resultat som han *har* uppnått måste anses sannolikt, att han kommer att slutföra studierna inom normal tid. Vid denna bedömning skall hänsyn *tas* till förhållanden av personlig natur som kan *antas* ha inverkat på studieresultaten.

29 §

Studiemedel enligt 13, 14, 16, 17, 19 och 21-25 §§ utgår för sjukperiod som infaller under *den del av ett kalenderhalvår som utgör den studerandes studietid, förutsatt att*

1. sjukperioden ej omfattar hela den studerandes studietid under kalenderhalvåret,
2. den studerande under någon del av kalenderhalvåret bedriver sina studier.

Studiemedel utgår för sjukperiod som infaller under *tid för vilken den studerande har beviljats studiemedel.*

För det första kalenderhalvår under vilket en studerande bedriver studier som berättigar till studiemedel enligt detta kapitel utgår studiemedel endast för sjukperiod som infaller efter det den studerande har påbörjat studierna.

Med stöd av första stycket har studerande rätt till studiemedel för större del av två på varandra följande kalenderhalvår än sex månader endast om särskilda skäl föreligger.

7 kap.

17 §

För tid under vilken den studerande på grund av sjukdom är helt oförmögen att bedriva sina studier utgår vuxenstudiebidrag och återbetalningspliktiga studiemedel för sjukperiod som infaller under den

För tid under vilken den studerande på grund av sjukdom är helt oförmögen att bedriva sina studier utgår vuxenstudiebidrag och återbetalningspliktiga studiemedel för sjukperiod som infaller under den

Nuvarande lydelse

del av det eller de kalenderhalvår för vilka den studerande har beviljats vuxenstudiestöd. Bestämmelserna i 4 kap. 28 och 30-35 §§ skall tillämpas.

För det första kalenderhalvår under vilket en studerande bedriver studier som berättigar till särskilt vuxenstudiestöd enligt detta kapitel utgår vuxenstudiebidrag och återbetalningspliktiga studiemedel endast för sjukperiod som infaller efter det den studerande har påbörjat studierna.

Utgår sjukpenning enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring eller motsvarande ersättning enligt annan författning för tid under vilken den studerande uppbär vuxenstudiebidrag, skall vuxenstudiebidraget minskas med det belopp som har utgått i sjukpenning eller sådana ersättning för samma tid.

Föreslagen lydelse

del av det eller de kalenderhalvår för vilka den studerande har beviljats vuxenstudiestöd. Bestämmelserna i 4 kap. 28 och 31-35 §§ skall tillämpas.

Utgår sjukpenning enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring eller motsvarande ersättning enligt annan författning för tid under vilken den studerande uppbär vuxenstudiebidrag, skall vuxenstudiebidraget minskas med det belopp som har utgått i sjukpenning eller sådana ersättning för samma tid. *Vuxenstudiebidraget skall dock ej minskas med sådant belopp som har utgått i sjukpenning enligt 3 kap. 5 § fjärde stycket lagen om allmän försäkring.*

8 kap.

77 §

I 78-80 §§ ges särskilda bestämmelser om återbetalningsskyldigheten för den som uppburit återbetalningspliktiga studiemedel för sjukperiod enligt 3 kap. 13-19 §§, 4 kap. 28-35 §§ eller 7 kap. 17 § och de bestämmelser som anges där.

I 78-80 §§ ges särskilda bestämmelser om återbetalningsskyldigheten för den som uppburit återbetalningspliktiga studiemedel för sjukperiod enligt 3 kap. 15-19 §§, 4 kap. 28-35 §§ eller 7 kap. 17 § och de bestämmelser som anges där.

78 §

Återbetalningspliktiga studiemedel som belöper på sådan del av en sjukperiod som infaller efter en karenstid om 14 dagar medräknas ej vid tillämpning av bestämmelserna i detta kapitel om återbetalningsbelopp eller frivillig återbetalning, om ej annat följer av 79 §.

Som karenstid enligt första stycket räknas endast sådan tid som infaller under sådan studietid som avses i 3 kap. 13 §, 4 kap. 28 § eller 7 kap. 17 § i vad avses hänvisning till 4 kap. 28 §. Vid beräkning av karenstid skall flera sjukperioder räknas som en sjukperiod, om den senare börjar inom 20 dagar efter föregående periods slut.

Som karenstid enligt första stycket räknas endast sådan tid som infaller under sådan studietid som avses i 3 kap. 15 §, 4 kap. 28 § eller 7 kap. 17 § i vad avses hänvisning till 4 kap. 28 §. Vid beräkning av karenstid skall flera sjukperioder räknas som en sjukperiod, om den senare börjar inom 20 dagar efter föregående periods slut.

79 §

Har studerande för sådan dag under en sjukperiod som infaller efter karenstiden enligt 78 § första stycket uppburit sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller enligt lagen (1976:380) om arbets-skadeförsäkring och överstiger denna sjukpenning 25 kronor, skall vid tillämpning av bestämmelse i detta kapitel om återbetalningsbelopp eller frivillig återbetalning medräknas endast den del av återbetalningspliktiga studiemedel för samma dag som motsvarar det belopp varmed sjukpenningen överstiger 25 kronor. Vad som sagts nu gäller också om den studerande med anledning av sin sjukdom får ersättning enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande eller enligt utländsk lagstiftning om arbetsskadeförsäkring.

*Sådan sjukpenning som har be-
räknats enligt 3 kap. 5 § fjärde
stycket lagen om allmän försäkring
skall dock aldrig beaktas vid
tillämpning av bestämmelserna i
detta kapitel om återbetalningsbe-
lopp eller frivillig återbetalning.*

9 kap.

2 §⁷

Har någon uppburit studiestöd obehörigen eller med för högt belopp och har han insett eller bort inse detta, kan vad för mycket utgått genast återkrävas.

Avbryter någon sina studier skall första stycket tillämpas beträffande uppburet studiestöd som avser tiden efter avbrottet. Beror avbrottet på sjukdom skall studiestöd som den studerande uppburit enligt 3 kap. 13-19 §§, 4 kap. 28-35 §§ eller 7 kap. 17 § och de bestämmelser som anges där ej återkrävas. Detsamma gäller vid sådan ledighet som avses i 7 kap. 17 a §.

Avbryter någon sina studier skall första stycket tillämpas beträffande uppburet studiestöd som avser tiden efter avbrottet. Beror avbrottet på sjukdom skall studiestöd som den studerande uppburit enligt 3 kap. 15-19 §§, 4 kap. 28-35 §§ eller 7 kap. 17 § och de bestämmelser som anges där ej återkrävas. Detsamma gäller vid sådan ledighet som avses i 7 kap. 17 a § *eller vid annan ledighet för vård av barn enligt de närmare bestämmelser som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen utser.*

Avser återkrav enligt första eller andra stycket studiehjälp enligt 3 kap. till sådan studerande, som vid utbetalningstillfället var omyndig på grund av ålder, åvilar betalningsskyldigheten den som då var den omyndiges förmyndare.

På återbetalningspliktiga studiemedel enligt 3 kap., på studiemedel enligt 4 kap. och på särskilt vuxenstudiestöd enligt 7 kap. som återkrävs enligt

⁷ Senaste lydelse 1983: 272.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

första eller andra stycket utgår ränta från den dag när medlen uppburits efter en räntesats som vid varje tidpunkt med två procentenheter överstiger statens utlåningsränta. På andra former av studiestöd som återkrävs enligt denna paragraf utgår ränta enligt samma räntesats från den dag som infaller en månad efter det beslut om återkrav fattats. Om det finns särskilda skäl kan den återbetalningsskyldige befrias helt eller delvis från sin skyldighet att erlagga räntan.

Denna lag träder i kraft såvitt avser 2 kap. 1 § och 3 kap. 3, 7 och 11 §§ den 1 juli 1984 samt i övrigt den 1 januari 1985.

2 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring**

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring¹ skall ha nedan angivna lydelse.

3 kap.**5 §**

Den allmänna försäkringskassan skall i samband med inskrivning av en försäkrad besluta om den försäkrades tillhörighet till sjukpenningförsäkringen. I fråga om en försäkrad som avses i 1 § första stycket skall kassan samtidigt fastställa den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst. Av beslutet skall framgå i vad mån den sjukpenninggrundande inkomsten är att hänföra till anställning eller till annat förvärvsarbete. Beslut om tillhörighet till sjukpenningförsäkringen skall omprövas.

a) när kassan fått kännedom om att den försäkrades inkomstförhållanden undergått ändring av betydelse för rätten till sjukpenning eller för sjukpenningens storlek.

b) när förtidspension enligt denna lag beviljas den försäkrade eller redan utgående sådan pension ändras med hänsyn till ändring i den försäkrades förmåga eller möjlighet att bereda sig inkomst genom arbete, samt

c) när delpension enligt särskild lag beviljas den försäkrade eller redan utgående sådan pension ändras med hänsyn till ändring i den försäkrades arbets- och inkomstförhållanden.

Ändring skall i fall som avses i första stycket a) ej ske förrän trettio dagar efter det försäkringskassan fått kännedom om inkomständringen. Ändring skall i annat fall ske så snart anledning till ändringen uppkommit eller, i fall då sjukpenningförsäkring enligt 1 § andra stycket skall upphöra på grund av att den försäkrades make eller någon med vilken den försäkrade varit gift eller har eller har haft barn avlider, vid fjärde månadsskiftet efter dödsfallet.

Den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten skall ej sänkas under tid då den försäkrade bedriver studier, för vilka han uppbär sär-

Den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten skall ej sänkas under tid då den försäkrade bedriver studier, för vilka han uppbär sär-

¹ Lagen omtryckt 1982: 120.

Nuvarande lydelse

skilt vuxenstudiestöd enligt studiestödslagen (1973:349) eller utbildningsbidrag för doktorander enligt förordningen (1976:536) om utbildningsbidrag för doktorander, eller då han är inskriven till arbetsmarknadsinstitut eller efter förmedling av en arbetsmarknadsmyndighet genomgår yrkesutbildning. Sänkning får dock ske i sådana fall som avses i första stycket b) eller c). Vidare får sänkning ske när någon undergår arbetsträning i arbetsmarknadsinstitut, under förutsättning att arbetsträningen pågått sex månader.

Föreslagen lydelse

skilt vuxenstudiestöd enligt studiestödslagen (1973:349), *särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa enligt lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa* eller utbildningsbidrag för doktorander enligt förordningen (1976:536) om utbildningsbidrag för doktorander, eller då han är inskriven vid arbetsmarknadsinstitut eller efter förmedling av en arbetsmarknadsmyndighet genomgår yrkesutbildning. Sänkning får dock ske i sådana fall som avses i första stycket b) eller c). Vidare får sänkning ske när någon undergår arbetsträning i arbetsmarknadsinstitut, under förutsättning att arbetsträningen pågått sex månader.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984. Bestämmelsen tillämpas dock för tid från och med den 1 januari 1984.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Häri genom föreskrivs att 3 kap. 5 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha nedan angivna lydelse.

3 kap.

5 §²

Den allmänna försäkringskassan skall i samband med inskrivning av en försäkrad besluta om den försäkrades tillhörighet till sjukpenningförsäkringen. I fråga om en försäkrad som avses i 1 § första stycket skall kassan samtidigt fastställa den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst. Av beslutet skall framgå i vad mån den sjukpenninggrundande inkomsten är att hänföra till anställning eller till annat förvärvsarbete. Beslut om tillhörighet till sjukpenningförsäkringen skall omprövas

a) när kassan fått kännedom om att den försäkrades inkomstförhållanden undergått ändring av betydelse för rätten till sjukpenning eller för sjukpenningens storlek,

b) när förtidspension enligt denna lag beviljas den försäkrade eller redan utgående sådan pension ändras med hänsyn till ändring i den försäkrades förmåga eller möjlighet att bereda sig inkomst genom arbete, samt

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse se tidigare upprättat lagförslag i denna proposition.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

c) när delpension enligt särskild lag beviljas den försäkrade eller redan utgående sådan pension ändras med hänsyn till ändring i den försäkrades arbets- och inkomstförhållanden.

Ändring skall i fall som avses i första stycket a) ej ske förrän trettio dagar efter det försäkringskassan fått kännedom om inkomständringen. Ändring skall i annat fall ske så snart anledning till ändringen uppkommit eller, i fall då sjukpenningförsäkring enligt 1 § andra stycket skall upphöra på grund av att den försäkrades make eller någon med vilken den försäkrade varit gift eller har eller har haft barn avlider, vid fjärde månadsskiftet efter dödsfallet.

Den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten skall ej sänkas under tid då den försäkrade bedriver studier, för vilka han uppbär särskilt vuxenstudiestöd enligt studiestödslagen (1973: 349), särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa enligt lagen (1983: 1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa, eller utbildningsbidrag för doktorander enligt förordningen (1976: 536) om utbildningsbidrag för doktorander, eller då han är inskriven vid arbetsmarknadsinstitut eller efter förmedling av en arbetsmarknadsmyndighet genomgår yrkesutbildning. Sänkning får dock ske i sådana fall som avses i första stycket b) eller c). Vidare får sänkning ske när någon undergår arbetsträning i arbetsmarknadsinstitut, under förutsättning att arbetsträningen pågått sex månader.

Den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten får ej i annat fall än som avses i första stycket b) eller c) sänkas under tid då den försäkrade

1. bedriver studier, för vilka han uppbär *studiehjälp, studiemedel* eller särskilt vuxenstudiestöd enligt studiestödslagen (1973: 349), *studiestöd* enligt lagen (1983: 1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa eller *bidrag* enligt förordningen (1976: 536) om utbildningsbidrag för doktorander, eller

2. är inskriven vid arbetsmarknadsinstitut eller efter förmedling av en arbetsmarknadsmyndighet genomgår yrkesutbildning.

Om den försäkrade i fall som avses i tredje stycket 1) bedriver studier som beräknas pågå minst sex månader, skall försäkringskassan, vid sjukdom under utbildningstiden, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1985.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1984-02-23

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Petersson, Andersson, Boström, Bodström, Göransson, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg, Wickbom

Föredragande: statsrådet Hjelm-Wallén

Proposition om förbättrad studiehjälp och vissa sjukförsäkringsfrågor

1 Inledning

Studiehjälpen har alltsedan den infördes spelat en viktig roll för att motverka en socialt ojämn rekrytering till studier efter grundskolan. Statsfinanserna tillåter f. n. inte en kraftig generell förbättring av det stöd som kommer alla elever i gymnasieskolan m. m. till del – studiebidraget. I den situationen är det angeläget att förstärka stödet till studerande från hushåll med låga inkomster.

Redan i prop. 1983/84: 40 om vissa ekonomisk-politiska åtgärder, m. m. (SfU 1983/84: 11, rskr 86) aviserade jag en förstärkning av det selektiva stödet i studiehjälpen. Av den utgiftsminskning som åstadkommits genom förändrade regler för återbetalningspliktiga studiemedel till elever i gymnasieskolan bör 50 milj. kr. användas för en sådan förstärkning.

Under flera decenniers reformarbete har vi i Sverige byggt upp ett omfattande socialförsäkringssystem med syfte att garantera medborgarnas sociala trygghet. De flesta socialförsäkringar är konstruerade med tanke på de förvärvsarbetande och skyddet innebär att den försäkrade får ersättning för ett inkomstbortfall. Detta gäller t. ex. sjukpenningförsäkringen och arbetsskadeförsäkringen. Studiestöden räknas inte som inkomst i dessa sammanhang. För de studerande har man därför behövt skapa särbestämmelser inom antingen studiestödets eller socialförsäkringens ramar. Men det finns fortfarande brister i de studerandes försäkringsskydd, något som bl. a. har uppmärksammats i en rad motioner till riksdagen.

Med stöd av regeringens bemyndigande tillkallade dåvarande chefen för utbildningsdepartementet den 25 september 1975 en kommitté (U 1975: 16) med tio ledamöter för att utreda det studiesociala stödet. Kommittén antog namnet studiestödsutredningen. Ytterligare två ledamöter tillkallades den 27 november 1975. Den 15 december 1980 förordnades två sakkunniga i utredningen. Vidare har ett antal experter för längre eller kortare tid varit knutna till utredningen.

Den 31 augusti 1978 fick utredningen genom tilläggsdirektiv (Dir. 1978: 82) i uppdrag att också se över de studerandes försäkringsskydd samt att undersöka hur handikappade studerande hittills hade finansierat sina studier och utifrån en sådan översyn föreslå eventuella förbättringar. I senare tilläggsdirektiv (Dir. 1981: 44) uppdrog regeringen åt utredningen att redovisa sina förslag avseende de studerandes försäkringsskydd och de handikappade elevernas studiesociala situation samt därmed avsluta sitt arbete.

Utredningen avlämnade den 28 september 1981 betänkandet (Ds U 1981: 11) Studiestöd. – Handikappade studerande, försäkringsskydd, studiesociala undersökningar. Betänkandet har remissbehandlats.

I det följande behandlar jag försäkringsfrågorna. Till de handikappfrågor som också tagits upp av utredningen avser jag att återkomma i annat sammanhang. I försäkringsfrågorna har jag samrått med chefen för socialdepartementet.

Till protokollet i detta ärende bör fogas en sammanfattning av betänkandet som *bilaga 1*, en sammanställning av utredningens författningsförslag som *bilaga 2* samt en förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av remissyttrandena som *bilaga 3*.

2 Föredragandens överväganden

2.1 Förbättrad studiehjälp

2.1.1 Bakgrund och allmän motivering

En huvuduppgift för de studiesociala stöden är att undanröja ekonomiska hinder för studier efter grundskolan. De skall göra det möjligt även för studerande från ekonomiskt svaga hem att studera utan att kostnaderna blir alltför betungande för föräldraekonomin. En otillräcklig föräldraekonomi torde vara en av de faktorer som starkt påverkar ungdomars val mellan studier och förvärvsarbete men också valen mellan olika utbildningsalternativ. Mycket talar för att det avgörande valet avseende framtida yrkesverksamhet oftast sker vid övergången mellan grundskola och gymnasieskola. Här ägde under en lång följd av år en utjämning rum, då det gällde valet av studieväg, mellan elever med olika ekonomisk bakgrund. Till en del bör studiehjälpsystemet, med dess riktade tillägg till studiebidraget avsedda för elever från ekonomiskt svagare hushåll, ha

bidragit till denna positiva utveckling. Under de senaste åren har emellertid en förändring skett. Ungdomar från hem med låga inkomster, t. ex. barn till ensamföräldrar, väljer i ökande utsträckning kortare utbildningar, t. ex. tvååriga gymnasielinjer, eller avstår från vidare utbildning efter grundskolan. Enligt min mening beror detta bl. a. på att studiehjälpssystemet inte till alla delar fyller sitt syfte.

Studiestödsutredningen föreslog i betänkandet (SOU 1980: 25) Studiestöd för 16–19-åringar i gymnasial utbildning, en kraftig förstärkning av det generella studiebidraget. Trots detta förordade utredningen att selektiva stöd även i fortsättningen skulle ingå i studiehjälpen. Då en kraftig förstärkning av den generella stödnivån av ekonomiska skäl inte är genomförbar f. n., framstår behovet av ett förbättrat selektivt stöd än klarare. I prop. 1983/84: 40 om vissa ekonomisk-politiska åtgärder, m. m. anmälde jag att jag avsåg att lägga fram förslag i detta avseende.

De selektiva stöd i form av bidrag som i dagens studiehjälpssystem utgår på basis av en prövning av elevens familjeekonomiska situation är de inkomst- och behovsprövade tilläggen.

Det inkomstprövade tillägget är samordnat med det statliga bostadsbidraget då det gäller nivå och inkomstprövning och avlöser detta då eleven fyller 17 år.

Den högsta summa som kan utgå i behovsprövat tillägg är f. n. 290 kr. per månad.

Det behovsprövade tillägget utgår om det ekonomiska underlaget inte överstiger en viss summa, f. n. 56 000 kr. Denna summa gäller som ovillkorlig gräns. Det ekonomiska underlaget – som är detsamma som för inkomstprövat tillägg – utgör för en ogift elev summan av

dels elevens och hans föräldrars taxerade inkomst enligt senaste taxering till statlig inkomstskatt,

dels det sammanlagda belopp i underskott i förvärvskälla som elev och föräldrar haft enligt samma taxering,

dels en femtedel av den del av den studerandes och hans föräldrars sammanlagda förmögenhet som överstiger 50 000 kr,

dels hälften av eventuella studiemedel som föräldrarna uppburit under samma år som taxeringen gäller.

Då det gäller gifta elever beaktas den egna och makens ekonomiska situation.

Utöver denna inkomstprövning gäller för att eleven skall kunna få behovsprövat tillägg att "synnerligen stort behov" av studiehjälp utöver studiebidrag och andra tillägg skall föreligga. Som ett mått på hur stort behovet kan bedömas vara används i praxis familjens aktuella ekonomiska situation och försörjningsbördans omfattning. Hänsyn tas därvid till förekomsten av syskon under 20 år. Även syskonets eventuella inkomster tas med i bedömningen av de samlade ekonomiska resurserna, liksom familjens eventuella förmögenhet och fastighetsinnehav.

En förändring av reglerna för det inkomstprövade tillägget bedömer jag vara mindre lämplig f. n. Skälet är att tillägget är samordnat med det statliga bostadsbidragssystemet. Detta är f. n. föremål för översyn inom bostadskommittén (Bo 1982:02) vilken enligt vad jag har erfarit överväger att föreslå vissa ändringar i bostadsstödet konstruktion. En eventuell förändring av det inkomstprövade tillägget bör enligt min mening anstå tills resultat av kommitténs arbete föreligger.

Det behovsprövade tillägget är, som antytts i min tidigare redogörelse, omgärdat av ett omfattande regelsystem. Detta medför att tillägget kan upplevas som svåröverskådligt av föräldrar och elever och att administrationen blir krånglig och tidsödande. Betecknande är att det vid en undersökning av det behovsprövade tillägget, som studiestödsutredningen genomförde, visade sig att en mycket hög andel av ansökningarna avsågs. Läsåret 1978/79 var t. ex. andelen avslag så hög som 63,7%.

Tilläggets betydelse för att motverka social snedrekrytering vid val av gymnasial utbildning har också minskat. Endast drygt hälften så stor andel av de studiehjälpsberättigade som t. ex. 1968/69 har i dag behovsprövat tillägg. Även den summa som kan utgå i maximalt tillägg har minskat något reall sedan tillägget infördes.

Då tillägget infördes var den huvudsakliga målgruppen elever med ensamstående vårdnadshavare. Andra elever kunde få tillägget om synnerliga skäl förelåg. I praktiken har tillägget – trots att den uttryckliga begränsningen till ensamstående tagits bort – genom de låga inkomstgränser som gällt förblivit ett stöd huvudsakligen för denna kategori.

2.1.2 Ändringar inom studiehjälpen

Mitt förslag: Det behovsprövade tillägget i studiehjälpen slopas och ersätts med ett högre och mer schabloniserat tillägg som bör benämnas extra tillägg. Detta utgår med 600 kr. per månad och elev till hushåll med ett ekonomiskt underlag som understiger 40 000 kr. per år. Till hushåll med ett ekonomiskt underlag på mellan 40 000 och 60 000 kr. utgår 400 kr. per månad och till hushåll med ett ekonomiskt underlag på mellan 60 000 och 80 000 kr. utgår 200 kr. per månad. Reglerna för vad som utgör det ekonomiska underlaget överensstämmer med vad som gäller i fråga om det inkomstprövade tillägget. Vidare föreslår jag att inackorderingstilläggets grundbelopp höjs till 440 kr. per månad.

Skäl för mitt förslag och vissa kommentarer till detta: Det nuvarande selektiva stödet inom studiehjälpen har kraftigt minskat i betydelse. Vid valet mellan att påbörja gymnasiala studier eller att helt avstå från sådana liksom vid valet mellan olika utbildningsvägar i gymnasieskolan, har familjens ekonomiska situation fått en allt större betydelse. Jag anser därför att ett kraftigt förstärkt selektivt stöd till de inkomstsvagaste hushållen bör införas. Flera hushåll än i dag bör också nås av stödet. Då det gäller

familjer med bräcklig ekonomi kan det vara av avgörande betydelse i detta sammanhang om samhället ger bidrag i en omfattning som motsvarar i stort sett hela den kostnad som en elev i gymnasieskolan kan ge upphov till för familjeekonomin. För de allra inkomstsvagaste hushållen skulle införandet av det nya tillägget innebära att studiebidraget tillsammans med tillägg kan uppgå till 10 260 kr. per läsår för ett barn.

Ett stöd på denna nivå bör kunna innebära att även längre gymnasiestudier ter sig som ett realistiskt alternativ för ungdomar från hem med svag ekonomi. Frestelsen att i stället välja ett i dagsläget osäkert förvärvsarbete eller något alternativ som samhället erbjuder arbetslösa ungdomar bör minska. Samhällsekonomiskt bör stödet inte innebära någon belastning. Ungdomarna uppmuntras att välja en utbildning som ger dem bättre grund för framtiden.

Jag vill understryka att det extra tillägget självfallet inte bör beaktas då familjers behov av bistånd från socialtjänsten bedöms. Om sådant bistånd minskas på grund av tillägget är det studiesociala syftet förfelat.

Som alla inkomstprövade förmåner kommer det extra tillägget att ge upphov till tröskel- och marginaleffekter. Det hade varit möjligt att minska dessa genom att göra tillägget mera fingraderat. Jag har emellertid valt att föreslå en så enkel och överblickbar modell som möjligt. Därigenom bör administrativa och informationsmässiga fördelar kunna uppnås. Jag vill i detta sammanhang erinra om att marginskattesänkningen de närmaste åren innebär att problemen med tröskel- och marginaleffekter successivt minskar.

I likhet med det behovsprövade tillägget kommer det extra tillägget att i stor utsträckning i praktiken tillkomma hushåll med ensamstående vårdnadshavare. Jag har övervägt att föreslå lägre inkomstgränser för sådana hushåll än för tvåföräldrahushåll men har avstått från detta. Mitt ställningstagande grundar sig bl. a. på resultaten av en undersökning om ensamföräldrar som genomförts vid universitetet i Umeå på uppdrag av ensamförälderkommittén (S 1977: 16). Av dessa framgår bl. a. att barn till ensamstående föräldrar i mindre omfattning än barn i tvåföräldrahushåll ägnar sig åt studier efter grundskolan och att de också väljer kortare utbildningar. De högre inkomstgränser som föreslås för det extra tillägget kommer också att innebära att fler tvåföräldrahushåll än i dag får del av stödet.

Jag vill betona att förslaget om extra tillägg bör ses mot bakgrund av att socialdepartementets familjeekonomiska beredningsgrupp överväger förändringar av det familjeekonomiska stödet. Kommande förändringar kan påverka förutsättningarna för studiehjälpens utformning. Enligt min bedömning kommer emellertid behovet av ett selektivt stöd att kvarstå.

Hyreskostnaderna har ökat kraftigt de senaste åren. Inackorderingstilläggets grundbelopp, f. n. 400 kr. per månad, täcker sällan de inackorderade elevernas verkliga boendekostnader. Jag anser i likhet med vad CSN föreslagit i sin anslagsframställning för budgetåret 1984/85 att en höjning av

grundbeloppet är befogad och föreslår att det för budgetåret 1984/85 utgår med 440 kr. per månad.

Jag beräknar att närmare 25 000 elever kommer att kunna få extra tillägg under läsåret 1984/85. Kostnaderna för stödet beräknar jag till ca 65 milj. kr. för budgetåret 1984/85. Dessa kostnader kan täckas inom det utrymme som skapas genom att det behovsprövade tillägget slopas och genom den utgiftsminskning som de förändrade reglerna för återbetalningspliktiga studiemedel till 18–20-åringar i gymnasiala studier innebär. För innevarande budgetår har 17 milj. kr. anvisats för det behovsprövade tillägget.

2.2 Anslagsberäkningar för budgetåret 1984/85

2.2.1 Studiebidrag och förlängt barnbidrag

Det förlängda barnbidraget och studiebidraget är då det gäller den summa som kan utgå per månad samordnande med det allmänna barnbidraget. Till skillnad från detta utgår dock förlängt barnbidrag och studiebidrag för högst nio månader per år. För innevarande budgetår har anvisats 24,7 milj. kr. för förlängt barnbidrag och 568,7 milj. kr. för studiebidrag. I sin anslagsframställning för budgetåret 1984/85 räknar centrala studiestödsnämnden (CSN) med att något färre elever än innevarande läsår kommer att få bidragen. Jag delar denna bedömning och beräknar det totala medelsbehovet till 661 milj. kr. Denna summa överstiger vad som anvisats för innevarande budgetår trots att den månatliga summan är oförändrad. Detta beror främst på att utnyttjandet av studiebidraget ökat markant, vilket jag i likhet med CSN bedömer vara ett resultat av svårigheten för ungdomar att få arbete.

2.2.2 Inackorderingstillägg

Medelsbehovet för inackorderingstillägget under budgetåret 1984/85 beräknar jag till 101 milj. kr. För innevarande budgetår har anvisats 96,4 milj. kr.

Hemreseersättningen är avsedd att täcka inackorderade elevers resor till föräldrahemmet under helgerna och utgår med ett schabloniserat grundbelopp. För budgetåret 1984/85 beräknar jag medelsåtgången till 47,7 milj. kr. vilket är en ökning med 3 milj. kr. beroende på väntade taxehöjningar.

2.2.3 Inkomstprövat tillägg m. m.

Det inkomstprövade tillägget är samordnat med det statliga bostadsbidraget när det gäller belopp och reduceringsregler. Den 1 april 1984 höjs det inkomstprövade tillägget (prop. 1983/84: 40, Sfu 11, rskr 86) till 265 kr. per månad. Som jag tidigare nämnt överväger bostadskommittén att föreslå vissa förändringar av bostadsbidragens konstruktion. En förändring kommer att återverka på studiehjälpens inkomstprövade tillägg. I avvaktan på eventuella ändringar av bostadsbidragsreglerna föreslår jag inte några förändringar av det inkomstprövade tillägget. Medelsbehovet för

tillägget beräknar jag till 19,1 milj. kr. för budgetåret 1984/85. För innevarande budgetår anvisades 19,7 milj. kr.

Resekostnadsersättning utgår till studerande vid statens skolor för vuxna i Härnösand och Norrköping. Jag beräknar medelsåtgången till 1,1 milj. kr. för budgetåret 1984/85, vilket är en ökning med 0,1 milj. kr. i förhållande till vad som anvisats för innevarande budgetår.

2.2.4 Ersättning till länsbolagen för gymnasieelevernas resor

Resetilläggen inom studiehjälpen ersattes den 1 juli 1983 med ett statsbidrag till länstrafikföretagen (prop. 1982/83: 129, SfU 25, rskr 386). Dessa åtar sig, för att få del av statsbidraget, ansvaret för de studiehjälpsberättigade elevernas resor till och från skolan. Förändringen genomfördes för att uppnå förbättringar för eleverna och för att förenkla administrationen kring elevernas resor. Sedan reformen trätt i kraft har jag mottagit synpunkter av olika innehåll från enskilda och från olika länstrafikföretag. Enligt min bedömning har alltför kort tid förflutit sedan genomförandet för att det skall finnas underlag för att redan nu göra några förändringar.

Under läsåret 1984/85 väntas antalet studerande med rätt till fria resor minska något, från ca 155 000 till omkring 150 000. Jag beräknar trots detta att statsbidraget till länstrafikföretagen för denna verksamhet bör ökas med hänsyn till ökade kostnader. Anslagsposten bör därför föras upp med 214 milj. kr. för budgetåret 1984/85, vilket innebär en ökning med 9,5 milj. kr. Detta innebär en ökning med åtta procent på grund av ökade kostnader.

2.2.5 Återbetalningspliktiga studiemedel

Reglerna för prövning av behovet av återbetalningspliktiga studiemedel för studiehjälpsberättigade elever mellan 18 och 20 år, förändras den 1 juli 1984 (prop. 40, SfU 11, rskr 86). Jag beräknar att förändringen kommer att medföra en utgiftsminskning på omkring 100 milj. kr. för budgetåret 1984/85. Av dessa medel omdisponeras 50 milj. kr. för det extra tillägget enligt vad jag tidigare föreslagit.

De nämnda regeländringarna kommer att medföra en viss ökning av det antal elever som får återbetalningspliktiga studiemedel efter prövning mot föräldraekonomin. Jag beräknar det totala medelsbehovet för budgetåret 1984/85 till 112 milj. kr.

2.3 Sjukförsäkringsfrågor

2.3.1 Bakgrund och allmän motivering

För den som av någon anledning inte kan arbeta och försörja sig själv skall det finnas ett socialt skyddsnät. Socialförsäkringarna är de viktigaste inslagen i det sociala trygghetssystemet. Dessa försäkringar är emellertid huvudsakligen konstruerade med tanke på de förvärvsarbetande. De är således avsedda att vid t. ex. sjukdom eller arbetslöshet täcka förlusten av

en inkomst. Sjukpenning får i princip bara den som har inkomst från en anställning eller något annat förvärvsarbete. Lagen om arbetsskadeförsäkring omfattar i huvudsak "den som förvärvsarbetar". För att få ersättning från en arbetslöshetskassa skall man vara medlem i en sådan kassa och ha utfört förvärvsarbete i en viss omfattning. Föräldraförsäkringen har för vissa delar en garantinivå på 37 kr. per dag. Den som har en sjukpenning som överstiger garantinivån får i stället detta högre belopp.

Socialförsäkringarnas konstruktion skapar behov av särlösningar för grupper som inte har inkomst av förvärvsarbete. Det gäller bl. a. de studerande som finansierar sina studier med olika former av studiestöd. Det har också i samband med reformarbete på det socialpolitiska området skapats olika särbestämmelser för de studerande inom såväl studiestödens som socialförsäkringarnas ramar. Som exempel kan nämnas 1975 års sjukförsäkring för studerande med studiemedel och den frivilliga sjukförsäkringen inom lagen (1962: 381) om allmän försäkring (AFL).

En närmare redogörelse för nuvarande förhållanden återfinns i studiestödsutredningens betänkande (Ds U 1981: 11, s. 125 ff). De finns också kortfattat sammanfattade i bilaga 1, s. 34–36, till protokollet i detta ärende.

Trots detta finns det fortfarande brister i de studerandes försäkringsskydd. Dessa brister har också uppmärksammats i en rad motioner till riksdagen som i sin tur lett till bl. a. studiestödsutredningens uppdrag att se över de studerandes försäkringsskydd.

Det kan finnas skäl att erinra om vad regering och riksdag i olika sammanhang uttalat i frågor som rör de studerandes försäkringsskydd. Ett utdrag ur utredningens betänkande, som behandlar sådana uttalanden återfinns i bilaga I (s. 37 ff.).

När det gäller socialförsäkringarna finns betydande problem som bl. a. gäller samordningen av och gränsdragningen mellan olika typer av stöd och bidrag. Det finns därför anledning att nämna några utredningar som har betydelse för de nu aktuella frågorna.

Sjukpenningkommittén (S 1978: 04) har bl. a. haft i uppdrag att utreda verkningarna av gällande bestämmelser för delårs- och deltidsanställda samt att göra en översyn av den frivilliga sjukpenningförsäkringen för hemmamakar och studerande. Kommittén har avlämnat betänkandena (SOU 1981: 22) Sjukersättningsfrågor och (SOU 1983: 48) Egenföretagares sjukpenning m. m.

Kommitténs betänkanden bereds f. n. i socialdepartementet.

Föräldraförsäkringsutredningen (S 1980: 08) har haft i uppdrag att göra en övergripande genomgång av de praktiska erfarenheterna av ledighets- och ersättningsreglerna såväl ur den enskildes synpunkt som ur arbetsmarknads- och administrativa synpunkter.

En särskild utredare (S 1984: 01) har nyligen tillsatts för att se över *arbetsskadeförsäkringen m. m.* I uppdraget ingår också att se över studerandes försäkringsskydd vid arbetsskada.

Studiestödsutredningens utgångspunkt är att de studerande inte skall behöva sänka sin standard under sjukdom. Målet med en försäkring bör enligt utredningen också vara att skapa en ekonomisk trygghet under perioder av sjukdom utan att i väsentlig utsträckning utöka skuldbördan. Utredningen har i sina överväganden kring dessa frågor stannat för att de studerandes försäkringsfrågor i görligaste mån bör lösas inom ramen för de studiesociala systemen. Jag delar utredningens principiella inställning och tillstyrker i det följande flera förslag om ändringar i studiestödslagen (1973: 349) som innebär förbättringar rörande de studerandes försäkringskydd.

Vissa frågor berör också AFL. Jag föreslår därför efter samråd med chefen för socialdepartementet vissa ändringar även i denna lag.

Flera av de frågor studiestödsutredningen tar upp är av mer övergripande karaktär och berör också andra grupper än de studerande. Det gäller exempelvis frågan om sjukpenningens beräkning vid t. ex. deltidsarbete, vissa frågor som rör arbetsskadeförsäkring, etc. Flera av de aktuella frågorna är redan i annat sammanhang aktualiserade i regeringskansliet och ett beredningsarbete pågår. I avvaktan på mer övergripande lösningar av dessa frågor lägger jag nu fram förslag på de områden som i första hand berör de studiesociala systemen och som är speciella för studerandegrupperna.

2.3.2 Sjukförsäkring – förslag till ändringar inom studiemedelssystemet m. m.

Mitt förslag: Studerande som helt eller delvis finansierar sina studier med studiemedel eller utbildningsbidrag för doktorander tillförsäkras sådana medel även under perioder av styrkt sjukdom. Förutsättningen för att studiemedel eller utbildningsbidrag skall utgå under en sjukdomsperiod är att sjukdomsperioden infaller under sådan studietid för vilken den studerande har beviljats något av dessa stöd. Läkarintyg krävs om sjukdomstiden överstiger 14 dagar. För det första kalenderhalvåret en studerande bedriver studiemedelsberättigade studier utgår studiemedel under sjukdomsperioder bara om den studerande har påbörjat studierna då han blir sjuk. Motsvarande gäller studerande med utbildningsbidrag för doktorander. Återbetalningspliktiga studiemedel som belöper på en sådan del av en sjukperiod som infaller efter en karenstid om 14 dagar medräknas normalt inte vid beräkningen av återbetalningsskyldigheten.

Utredningens förslag: Överensstämmer med mitt förslag utom på två punkter. Utredningen föreslår en kortare karenstid om sju dagar samt föreslår detaljerade bestämmelser om en dagpenning (betänkandet s. 158 ff.).

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig i dessa frågor tillstyrker utredningens förslag (bilaga 3 s. 61 ff.).

Skäl för mitt förslag: Enligt studiestödslagen (1973:349) får studerande i samband med sjukdom behålla beviljade studiemedel under sjukperioder med vissa inskränkningar. Sjukperioden får således inte annat än undantagsvis omfatta hela den studerandes studietid under ett kalenderhalvår. Den studerande har inte heller rätt till studiemedel för större del av två på varandra följande kalenderhalvår än sex månader, om inte särskilda skäl föreligger. Genom de förslag jag nu lägger fram kan studiemedel utan dessa begränsningar utgå för all styrkt sjukdom under studietid. Däremot anser jag att den inskränkning i rätten till studiemedel under sjukdomsperioder, som gäller det första kalenderhalvåret under vilket en studerande bedriver studier, bör behållas. För en sådan sjukperiod bör studiemedel således även fortsättningsvis utgå endast om den studerande har påbörjat studierna innan han blev sjuk. Förslagen innebär att en studerande har sin försörjning tryggad under den tid han normalt skulle ha finansierat sitt uppehälle med studiemedel, även om han råkar bli sjuk under en längre period av denna tid. Jag vill här erinra om att den allmänna försäkringskassan enligt studiestödslagen är skyldig att, vid sjukdomsperioder som är längre än 90 dagar eller när särskilda skäl föreligger, vidta erforderliga åtgärder för att förkorta sjukdomstiden eller på annat sätt återställa studieförmågan.

Jag vill också erinra om att de förbättringar jag nu förordar för studerande med studiemedel redan är genomförda för studerande som uppbär särskilt vuxenstudiestöd efter förslag i prop. 1978/79:162 om sjukförsäkringsförmåner vid arbetsmarknadsutbildning och vissa vuxenstudier m. m. (SFU 21, rskr 299).

För att man inte ska behöva finansiera en sjukdomsperiod med återbetalningspliktiga studiemedel avskrivs i efterhand de delar av medlen som kan hänföras till sjukdomsperioden. Jag finner ingen anledning att föreslå några ändringar i de bestämmelser som i dag reglerar avskrivningen av studiemedel vid sjukdom.

Jag anser således också att den nuvarande karenstiden om 14 dagar skall finnas kvar då det gäller avräkning av studieskulden för sjukdomstid. Jag anser att den förhållandevis långa karenstiden är motiverad, främst med hänsyn till att studier inte är riktigt jämförbara med förvärvsarbete. I rapporten "Studiemedel under sjukdom" (CSN 1978) redovisar centrala studiestödsnämnden (CSN) en undersökning av ett urval studerande som har gjort uppehåll i studierna på grund av sjukdom. Av undersökningen framgår att av de studerande som har varit sjuka mellan sju och 14 dagar hade det övervägande flertalet lyckats läsa in det mesta av vad de förlorat under studieuppehållet. Sjukpenningen ersätter vidare endast en del av den förlorade arbetsinkomsten, medan de studerande får samma kontanta

ersättning hela tiden och sedan avskrivning av skulden efter karensdagarna. Av dessa skäl är jag således inte beredd att biträda utredningens förslag om sju karensdagar.

Rätten till utbildningsbidrag för doktorander regleras i förordningen (1976:536) om utbildningsbidrag för doktorander. Jag avser att senare föreslå regeringen sådana ändringar i denna förordning att reglerna för rätt till utbildningsbidrag vid sjukdom i möjligaste mån kommer att överensstämma med motsvarande regler för studiemedel. I princip skall således utbildningsbidrag kunna utgå för en sjukdomsperiod som sträcker sig över hela den tid för vilken utbildningsbidraget har beviljats, dvs. högst ett år.

De största problemen för de studerande, nästan oavsett typ av studiestöd, uppstår i skarven mellan studier och förvärvsarbete. Studiemedel och studiehjälp utgår endast under terminstid. Vid sjukdom under ferietid, framför allt under sommarlovet, samt innan de hunnit få förvärvsarbete och bli sjukpenningförsäkrade har de studerande inte något försäkringskydd och kan således stå helt utan försörjning vid sjukdom.

Jag avser att i annat sammanhang föreslå regeringen att låta utreda förutsättningarna för en helt ny typ av ersättning, dagpenning, som skulle kunna utgå vid sjukdom under ferietid eller som efterskydd i samband med studiernas avslutande. Studiestödsutredningen har lagt fram ett förslag om en sådan ersättning som skulle kunna uppgå till samma belopp som de studerande beviljats i studiemedel för närmast föregående beviljningsperiod. Då framför allt de administrativa förutsättningarna för det föreslagna stödet inte är tillräckligt utredda är jag inte nu beredd att ta ställning till förslaget. En närmare utredning om förutsättningarna för en dagpenning bör också omfatta en mer detaljerad kostnadsberäkning och förslag om hur dessa kostnader skall kunna finansieras genom omprioriteringar inom de studiesociala systemen.

2.3.3 Sjukförsäkring – förslag till ändringar inom studiehjälpen

Mitt förslag: Elever som är berättigade till studiehjälp enligt studiestödslagets 3 kap. får rätt att behålla studiehjälpen vid sjukdom under terminstid. Kortare sjukdom intygas av föräldrarna när eleven är ommyndig och därefter av eleven själv. Fr. o. m femtonde dagen krävs läkarintyg.

Eleven får behålla hela sitt studiestöd. För återbetalningspliktiga studiemedel reduceras skulden för sjukdagar utöver 14 dagar.

Studiehjälp under sjukdom utgår bara om eleven har ansökt om studiehjälpen innan hon blev sjuk. För det första kalenderhalvåret en elev bedriver studier utgår studiehjälp under sjukperiod bara om den studerande har påbörjat studierna.

Utredningens förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig i dessa frågor tillstyrker förslagen.

Skäl för mitt förslag: Studiehjälpen består av studiebidrag, inkomstprövat tillägg, inackorderingstillägg och återbetalningspliktiga studiemedel samt, enligt vad jag nyss har föreslagit, extra tillägg. Studiehjälpen utgår enligt gällande bestämmelser endast för sådan del av läsåret under vilken den studerande bedriver studier. Återbetalningspliktiga studiemedel kan där-
emot utgå även under sjukdom. Bestämmelserna härvidlag överensstämmer med motsvarande regler för studiemedel enligt 4 kap. studiestödslagen och styrkt sjukdom reducerar också skulden på samma sätt som gäller i fråga om övriga återbetalningspliktiga studiemedel.

Studiebidragen och tilläggen skall egentligen inte kunna utgå under sjukdomsperioder. En viss praxis har dock utvecklats vad gäller tolkningen av gällande bestämmelser. Om studieavbrottet inträffar före den tidpunkt då studiebidraget utbetalas och skolstyrelsen får kännedom om detta, får den studerande studiebidrag endast för den faktiska studietiden. Har emellertid utbetalningen av terminens studiebidrag redan gjorts, görs inget återkrav. Eftersom tidpunkten för utbetalning av studiebidraget varierar mellan kommunerna, medför gällande praxis att hemortskommun och tidpunkt för insjuknandet blir avgörande för om dessa former av studiestöd kommer att utgå även under sjukdom.

Dessa förhållanden är naturligtvis inte tillfredsställande. Jag föreslår därför nu att studiebidrag och tillägg skall kunna utgå vid styrkt sjukdom under terminstid. Läkarintyg bör krävas efter 14 dagars sjukdom. När det gäller återbetalningspliktiga studiemedel bör samma regler gälla som för återbetalningspliktiga studiemedel enligt 4 kap. studiestödslagen. Studiemedlen skall således utgå för terminstid utan de begränsningar som jag nyss har beskrivit och skulden skall reduceras med den tid som motsvarar sjukdomsperioder över 14 dagar. Den allmänna försäkringskassans skyldighet att vid sjukdomstider som är längre än 90 dagar eller när särskilda skäl föreligger vidta erforderliga åtgärder bör finnas kvar.

Jag har nyss när det gäller studiemedel enligt 4 kap. studiestödslagen förordat att de närmare förutsättningarna för att införa en dagpenning, som skulle garantera de studerande en miniminivå i ersättning under ferietid och som efterskydd i samband med studiernas avslutande, skall utredas. Denna utredning bör också omfatta förutsättningarna för att införa motsvarande dagpenning för studerande med återbetalningspliktiga studiemedel inom studiehjälpssystemet.

2.3.4 Vilande sjukpenning – förslag till ändringar i lagen om allmän försäkring

Mitt förslag: Den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) får inte sänkas under den tid för vilken en studerande uppbär studiehjälp, studiemedel eller särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa. Under studietiden hålls sjukpenningen vilande för att kunna aktiveras när studiestödet upphör.

Under studietiden beräknas en särskild studietids-SGI på grundval av den inkomst den studerande kan ha under ferietid eller vid sidan av studierna. Sjukpenning på grundval av en studietids-SGI kan utgå parallellt med studiestödet vid sjukdom under terminstid.

På studietids-SGI:n beräknas också föräldrapenning. Vissa villkor gäller för att föräldrapenning i samband med barns födelse resp. särskild föräldrapenning skall kunna utgå med ett belopp som överstiger garantinivån. Om studietids-SGI:n är så låg att dessa villkor inte kan uppfyllas, medan den vilande SGI:n är tillräckligt hög, bör den sistnämnda SGI:n tillämpas.

Studietids-SGI:n bör i princip följa samma regler som i övrigt gäller för sjukpenninggrundande inkomst. Den vilande SGI:n bör följa gällande praxis för ändring av SGI.

Den sjukpenninggrundande inkomsten får i dag inte sänkas för studerande som uppbär särskilt vuxenstudiestöd eller utbildningsbidrag för doktorander. Även dessa grupper bör omfattas av förslaget om vilande sjukpenning.

De bestämmelser som reglerar samordningen mellan sjukpenning/föräldrapenning och vuxenstudiebidraget bör anpassas till förslaget om studietids-SGI. Detsamma gäller återbetalningsreglerna i studiestödslagen.

I sammanhanget vill jag nämna att bestämmelsen i AFL om att en SGI får sänkas för den som har undergått arbetsträning i arbetsmarknadsinstitut mer än sex månader bör avskaffas, då den numera saknar större relevans.

Utredningens förslag: Överensstämmer med mitt förslag med undantag av metoden för att beräkna studietids-SGI och av att jag tar med också det numera inrättade särskilda vuxenstudiestödet för arbetslösa. Utredningen har dessutom föreslagit en begränsning i det belopp som skall kunna utgå i sjukpenning och studiestöd. Sammanlagt bör detta belopp enligt utredningen inte få överstiga 7,5 basbelopp.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker utredningens förslag i dessa stycken. Försäkringskasseförbundet vill dock inte ha någon särlösning för de studerande.

Skäl för mitt förslag och vissa kommentarer till detta: De betänkanden som sjukpenningkommittén lade fram under 1981 och 1983 bereds f. n. inom socialdepartementet. Mot bakgrund av de förslag, som jag nu lägger fram om förbättrat skydd vid sjukdom inom studiestödssystemets ram, bör det emellertid redan nu göras vissa ändringar i AFL. Som tidigare nämnts kan det för de studerande uppkomma problem i skarven mellan studier och förvärvsarbete. Om den som har slutat sina studier blir sjuk innan han har fått ett förvärvsarbete och därmed en sjukpenninggrundande inkomst, får han ingen sjukpenning. Detta kan leda till stora problem, särskilt om sjukdomen blir långvarig.

I dag kan, enligt bestämmelser i AFL, den sjukpenninggrundande inkomsten inte sänkas under studietiden för studerande som uppbär särskilt vuxenstudiestöd, utbildningsbidrag för doktorander eller utbildningsbidrag för arbetsmarknadsutbildning. Den som har ledigt från sitt förvärvsarbete för att studera inom det egna yrkesområdet får också behålla sin SGI. Utvecklingen har, enligt riksförsäkringsverket (RFV), som behandlar dessa frågor i sitt remissvar, inneburit att allt fler grupper har fått rätt att behålla sin SGI vid studier. Ärenden av denna typ är emellertid enligt RFV betungande och rättsläget oklart. Det är t. ex. svårt att avgöra vad som är studier inom det egna yrkesområdet, vilket bl. a. har lett till ett stort antal överklaganden i försäkringsdomstolarna.

Nuvarande bestämmelser innebär för studerande, som får behålla en tidigare SGI, att de får betydligt förmånligare villkor under en sjukskrivningsperiod än under ordinarie studietid. Utgångspunkten för studiestödsutredningens förslag har varit, att det ekonomiska behovet i stort sett bör vara lika under studier och sjukdom, och att en studerande således bör ha rätt till i huvudsak lika mycket pengar under sjukdomsperioder som under studietiden.

När rätten till bibehållen SGI infördes för studerande med särskilt vuxenstudiestöd, efter förslag i prop. 1978/79: 162 om sjukförsäkringsförmåner vid arbetsmarknadsutbildning och vissa vuxenstudier m. m., behandlades denna fråga. Min företrädare framhöll då att det var de administrativa fördelarna som ledde fram till den då förordade lösningen. Samtidigt framhöll han att förslaget lades i avvaktan på de mer genomgripande förändringarna i sjukförsäkringslagstiftningen, som kunde bli följden av bl. a. sjukpenningkommitténs förslag.

Som en följd av förstärkningen av sjukdomsskyddet inom studiestödssystemet bör rätten att behålla en SGI under studietid kombineras med att denna SGI görs vilande under den tid för vilken studiestödet utgår. Detta bör gälla för samtliga som bedriver sådana studier, som berättigar till en bibehållen SGI enligt 3 kap. 5 § tredje stycket AFL, med undantag för försäkrade som är inskrivna vid arbetsmarknadsinstitut eller efter förmedling av en arbetsmarknadsmyndighet genomgår yrkesutbildning. Så länge som SGI vilar utbetalas ingen sjukpenning på grundval av den.

Många studerande förvärvsarbetar emellertid parallellt med studierna och under ferierna. Ett bortfall av sådan arbetsinkomst bör ersättas vid sjukdom på motsvarande sätt som för de övriga förvärvsarbetande. Den vilande SGI:n bör därför kombineras med en särskild studietids-SGI, som beräknas på förvärvsinkomster under utbildningstiden. På denna SGI beräknas sedan en eventuell sjukpenning eller föräldrapenning under utbildningstiden.

För klarhetens skull vill jag något redogöra för vad jag i mina förslag avser med utbildningstid och för vilken tid den ena eller andra SGI:n skall gälla.

Bestämmelserna om vilande SGI bygger på att ett beviljat studiestöd skall utgå även för sjukdomsperioder under utbildningstiden. Studiestöd beviljas normalt för en eller två terminers studier och för en bestämd utbildning. En tidigare SGI bör således vara vilande under den tid för vilken studiestöd utgår, men också under den ferietid som infaller mellan studietiderna i den utbildning för vilken studiestödet har beviljats. Den vilande SGI:n tillämpas åter först när den utbildning för vilket studiestödet har beviljats är avslutad. En studerande kan naturligtvis dessförinnan avbryta studierna. Om studierna avbryts på grund av sjukdom fortsätter studiestödet att utgå under den period det har beviljats för. Först därefter tillämpas åter den vilande SGI:n. Om studierna avbryts på någon annan grund, är den studerande inte längre berättigad till studiestöd, och den vilande SGI:n bör träda i kraft.

Försäkringskassorna måste få uppgifter om beviljat studiestöd och om definitiva avbrott i studierna. RFV och CSN bör i samråd utfärda de föreskrifter som behövs med anledning av de nya reglerna. Jag vill också framhålla att bestämmelserna i 3 kap. 6 § AFL om bl. a. den försäkrades skyldighet att anmäla ändrade inkomstförhållanden gäller även i detta sammanhang.

Enligt 4 kap. 4 och 15 §§ AFL gäller vissa villkor för att föräldrapenning i samband med barns födelse resp. särskild föräldrapenning skall kunna utgå med ett belopp som överstiger garantinivån – 37 kr. per dag. För det första fordras att föräldern under minst 270 dagar i följd före barnets födelse, eller den beräknade tidpunkten för födelsen, skall ha varit eller borde ha varit försäkrad för en sjukpenning som överstiger garantinivån. För det andra fordras, om föräldrarna har barnet gemensamt i sin vård, att modern är eller borde ha varit försäkrad för en sjukpenning som överstiger garantinivån, för att fadern skall få föräldrapenning överstigande denna nivå. Om studietids-SGI:n är så låg att dessa villkor inte kan uppfyllas, medan den vilande SGI:n är tillräckligt hög, bör den sistnämnda SGI:n tillämpas. Samma bedömning bör göras när det gäller frågan om det villkor, som anges i 13 kap. 2 § första stycket AFL om viss sjukpenningförsäkring, har uppfyllts.

Jag vill också framhålla att studietids-SGI:n bör följa samma regler som gäller i dag om sjukpenninggrundande inkomst. Således bör den beräknas på samma sätt som nu gäller för beräkning av SGI. Detta innebär t. ex. att studietids-SGI:n måste uppgå till minst 6000 kr. för att sjukpenning skall kunna utgå. Det förhållandet att studietids-SGI:n knyts till innehavet av studiestöd bör dock medföra att regeln i 3 kap. 5 § AFL – att ändring av SGI inte skall ske förrän 30 dagar efter det att försäkringskassan har fått kännedom om inkomständringen – bör tillämpas endast vid inkomständringar under studietiden. Studietids-SGI:n bör alltså gälla fr. o. m. den dag då studiestödet börjar utgå och upphöra när studiestödet upphör att utgå. I den mån sjukpenning har utgått på felaktiga grunder gäller självklart de regler om återkrav som finns i AFL.

Hur länge den vilande SGI:n får behållas efter att den åter blivit gällande får, om den försäkrade inte förvärvsarbetar efter studierna, bedömas enligt den praxis som i allmänhet gäller för ändringar av SGI. Bl. a. brukar SGI inte sänkas under arbetslöshetsperioder. Den vilande SGI:n bör också kunna anpassas till löneutvecklingen inom den försäkrades yrkesområde enligt de regler som gäller i dag om löneanpassning av SGI.

I lagen om allmän försäkring finns en begränsning vad gäller det högsta belopp som kan utgå i sjukpenning. Denna bestämmelse utgör enligt min mening tillsammans med den behovsprövning gentemot egen inkomst, som redan finns i studiestödslagen, en tillräcklig garanti för att sjukpenning och studiestöd tillsammans aldrig ska kunna utgå med alltför höga belopp.

Fr. o. m. den 1 januari 1984 utgår ett särskilt vuxenstudiestöd till arbetslösa enligt bestämmelser i en särskild lag (1983: 1030). Dessa studerande bör i alla avseenden jämställas med studerande som uppbär särskilt vuxenstudiestöd enligt studiestödslagen, varför jag nu förordar att de också skall omfattas av bestämmelserna i AFL om rätt till vilande SGI och studietids-SGI.

Enligt 3 kap. 5 § tredje stycket sista meningen AFL får sänkning av den sjukpenninggrundande inkomsten ske när någon undergår arbetsträning i arbetsmarknadsinstitut, under förutsättning att arbetsträningen pågått sex månader. Enligt uppgifter som riksförsäkringsverket har lämnat överstiger inskrivningstiderna vid arbetsmarknadsinstitut som regel inte sex månader. Bestämmelsen får därför numera anses sakna större relevans och jag föreslår att den tas bort. I denna fråga har jag samrått med chefen för arbetsmarknadsdepartementet.

Den förändring i AFL som jag nu föreslår innebär enligt RFV:s bedömning ingen kostnadsökning för staten då kostnaderna för en vilande sjukpenning balanseras av minskade kostnader under den tid då studiestöd utgår.

Studiestödsutredningen har tagit upp några andra problem. I dag ändras inte den sjukpenninggrundande inkomsten förrän 30 dagar efter det att anmälan har gjorts till försäkringskassan. Detta förhållande är, påpekar

utredningen, särskilt besvärande för studerande som endast arbetar under ferietid och som har svårt att lång tid i förväg beräkna kommande inkomster.

Studiestödsutredningen har vidare föreslagit att metoden för beräkning av sjukpenning skall ändras så att hänsyn tas till det faktiska antalet arbetsdagar och att inkomsten således inte som nu fördelas jämnt över året. Båda frågorna berör inte bara de studerande utan också andra grupper och har behandlats av sjukpenningkommittén. De bereds f. n. inom socialdepartementet. I avvaktan på resultatet härav förordar jag inte nu några ändringar i dessa hänseenden.

2.3.5 Tillfällig vård av barn

Mitt förslag: Vid studiemedelsnämndernas meritprövning för fortsatta studiemedel skall, för en studerande som har vårdnaden om barn, barnets sjukdom kunna utgöra skäl för avsteg från uppställda poängkrav. Studiemedel bör inte heller återkrävas för perioder då en sådan studerande på grund av vård av sjukt barn inte har kunnat fullgöra sina studieåtaganden.

Utredningens förslag: Genom bestämmelser i studiestödslagen ges studerande rätt till 60 dagars ledighet per barn och år för tillfällig vård av barn. Under denna tid utgår fullt studiestöd.

Remissinstanserna: Tillstyrker förslaget.

Skäl för mitt förslag: Redan i dag återkräver studiemedelsnämnderna i praxis inte alltid studiemedel som har uppburits under en period då den studerande inte har studerat utan varit hemma och vårdat ett sjukt barn. Vid beviljandet av fortsatta studiemedel har vidare vård av sjukt barn räknats som en sådan omständighet av personlig natur till vilken hänsyn skall tas vid bedömningen av uppnådda studieresultat. En lagstadgad rätt till ett bestämt antal dagars ledighet för tillfällig vård av barn skulle enligt min mening leda till en onödig byråkratisering och stora administrativa problem. Mitt förslag syftar inte heller till någon förändring av den praxis som har utvecklats. Men med ledning av en komplettering i studiestödslagen och ett principuttalande av riksdagen av här föreslaget innehåll bör regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, kunna utfärda sådana föreskrifter vad gäller hänsynstagande till vård av sjuka barn att man uppnår en större enhetlighet och de studerande föräldrarnas trygghet stärks.

2.3.6 Ikraftträdande och kostnader

Mitt förslag: De nya reglerna vad gäller studiestöd vid sjukdom, vilande sjukpenning, studietids-SGI och ökat hänsynstagande till vård av sjukt barn bör träda i kraft den 1 januari 1985. Rätten för studerande som uppbär särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa att behålla tidigare SGI bör gälla fr. o. m. den 1 januari 1984.

Medel för administrationen av och informationen om ett förbättrat försäkringsskydd bör anvisas som en särskild, obetecknad post under anslaget E 1 Centrala studiestödsnämnden m. m. och efter regeringens bemyndigande få disponeras av de berörda myndigheterna för angivna ändamål.

Utredningens förslag: Utredningen har inte tagit ställning till ikraftträdandet. Dess kostnadsberäkningar bygger delvis på andra förutsättningar än mina förslag.

Skäl för mitt förslag: Jag räknar med att de nya reglerna för studiestöd vid sjukdom och för vilande sjukpenning skall omfatta alla studerande som uppbär någon form av studiestöd fr. o. m. den 1 januari 1985. Rätten till sjukpenning kommer endast att gälla de studerande som har fastställt SGI vid tiden för ikraftträdandet av ändringarna i lagen om allmän försäkring. Den grupp studerande med studiestöd som den 1 januari 1985 behåller tidigare fastställt SGI enligt föreskrifterna i 3 § punkterna 6 och 7, RFV:s kungörelse om sjukpenninggrundande inkomst (RFFS 1981:5) liksom de studerande som är sjukpenningplacerade och uppbär särskilt vuxenstudiestöd eller utbildningsbidrag för doktorander, bör fr. o. m. detta datum omfattas av de nya reglerna och således få sin sjukpenning omvandlad till vilande.

Jag räknar inte med att det skall bli nödvändigt med några övergångsbestämmelser. En av förutsättningarna för att genomföra de föreslagna förändringarna, som för huvuddelen av de studerande innebär väsentliga förbättringar av försäkringsskyddet, enligt den angivna tidsplanen är att systemet blir så enkelt som möjligt att administrera. I och för sig önskvärda övergångsregler skulle enligt min bedömning leda till så betydande administrativa problem att hela genomförandet skulle äventyras.

Kostnaderna för de föreslagna förbättringarna av rätten till studiemedel, studiehjälp och utbildningsbidrag för doktorander vid sjukdom uppskattas bli mycket marginella. Jag räknar med att samtliga kostnader ryms inom ramen för förslagsanslagen Studiehjälp m. m. och Studiemedel m. m. samt de anslag inom högskolans område som disponeras för bl. a. utbildningsbidrag för doktorander.

De förslag som rör återbetalningspliktiga studiemedel kan medföra reduktion av studieskulder och därmed minskade inkomster för statsverket.

Denna minskning är mycket svår att beräkna, men den bör bli förhållandevis liten och sträcka sig över en mycket lång period.

Även de kostnader som kan komma att belasta socialförsäkringarna genom ändringarna i lagen om allmän försäkring beräknar jag vara så marginella att några särskilda anslagsbelopp inte behöver tas upp.

Förslaget om ökat hänsynstagande till vård av barn beräknas inte heller medföra ökade kostnader, eftersom det i stort sett gäller att konfirmera en redan tillämpad praxis.

Däremot kan mina förslag i ett inledningsskede komma att medföra administrativa kostnader inkl. kostnader för information, såväl vid RFV och försäkringskassorna som vid CSN. Jag har beräknat dessa kostnader till ca 750 000 kr.

3 Upprättade lagförslag

I det föregående avsnittet har jag lagt fram förslag om att ersätta det behovsprövade tillägget med det nya extra tillägget. Detta kräver ändringar i 1 kap. 2 § och 3 kap. 3 och 11 §§ studiestödslagen (1973: 349). Jag har också föreslagit en höjning av inackorderingstillägget, som kräver en ändring i 3 kap. 7 § samma lag.

De föreslagna reformerna då det gäller de studerandes försäkringsskydd kräver likaså ändringar i studiestödslagen och dessutom vissa ändringar i lagen (1962: 381) om allmän försäkring.

Jag har föreslagit att elever som uppbär studiehjälp enligt 3 kap. studiestödslagen skall få behålla hela den utgående studiehjälpen vid sjukdom under terminstid och inte som nu endast de återbetalningspliktiga studiemedlen. Detta medför att dispositionen av 3 kap. bör ändras. Bestämmelserna om återbetalningspliktiga studiemedel i 12 och 20 §§ bör finnas kvar under rubriken "Återbetalningspliktiga studiemedel". Bestämmelsen i 21 § om resekostnadsersättning bör följa närmast efter detta avsnitt. 13–19 §§, som nu reglerar rätten till återbetalningspliktiga studiemedel under sjukdom, bör återfinnas under en därpå följande ny rubrik, "Studiehjälp under sjukdom". Nuvarande 3 kap. 15 § bör med anledning av de förslag jag har lagt fram upphöra att gälla. Nuvarande 3 kap. 13, 14 och 16 §§ bör med anledning av den föreslagna dispositionsändringen betecknas 3 kap. 15, 16 och 16 a §§ samt nuvarande 3 kap. 20 och 21 §§ betecknas 3 kap. 13 och 14 §§. I sak innebär förslagen slutligen ändringar av 3 kap. 5, 17, 19, 22 och 23 §§ samt av de nya 3 kap. 15, 16 och 16 a §§.

Förslagen till förbättrat försäkringsskydd för studerande som uppbär studiemedel kräver upphävande av 4 kap. 30 § och ändring av 4 kap. 29 § studiestödslagen.

De framlagda förslagen medför vidare konsekvensändringar i 7 kap. 17 §, 8 kap. 77–79 §§ samt 9 kap. 2 § studiestödslagen samt vissa ändringar i 3 kap. 5 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring.

Vad jag har föreslagit om tillfällig vård av barn kräver ändringar i 4 kap. 6 § och 9 kap. 2 § studiestödslagen.

Slutligen kräver det förslag jag lagt fram, att den sjukpenninggrundande inkomsten för studerande som uppbär särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa inte skall sänkas under studietiden, ytterligare ändring i 3 kap. 5 § lagen om allmän försäkring. Denna bestämmelse bör träda i kraft den 1 juli 1984 men gälla med verkan fr. o. m. den 1 januari 1984. Bestämmelserna i studiestödslagen om extra tillägg och inackorderingstillägg bör träda i kraft den 1 juli 1984. Övriga förslag bör träda i kraft den 1 januari 1985. Av tekniska skäl bör ändringarna i 3 kap. 5 § lagen (1962:381) om allmän försäkring tas i två lagförslag.

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom utbildningsdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i studiestödslagen (1973:349)
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.
3. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

De under 2 och 3 angivna förslagen har upprättats i samråd med socialdepartementet.

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

dels att anta förslagen till

1. lag om ändring i studiestödslagen (1973:349),
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

dels att

4. godkänna vad jag har förordat om riktlinjer för ekonomisk prövning vad gäller det extra tillägget,
5. godkänna mina förslag till ändrade regler för utbildningsbidrag för doktorander under sjukdomsperioder,
6. godkänna vad jag har förordat om beräkning av föräldrapenning,
7. godkänna vad jag har förordat om rätt till studiemedel i samband med tillfällig vård av sjukt barn,
8. till *Studiehjälp m. m.* för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag om 1 220 600 000 kr.,
9. till *Centrala studiestödsnämnden m. m.* för budgetåret 1984/85 utöver i prop. 1983/84: 100 bil. 10 föreslaget förslagsanslag anvisa ytterligare 750 000 kr.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslår riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

SAMMANFATTNING AV STUDIESTÖDSUTREDNINGENS FÖRSLAG I BETÄNKANDET (Ds U 1981: 11) STUDIESTÖD. Handikappade studerande, försäkringsskydd, studiesociala undersökningar.

Handikappade studerande

Vi har konstaterat att det ekonomiska stödet till handikappade studerande är uppdelat på många stöd – och bidragsformer – med olika huvudmän. Kunskapen om antalet handikappade studerande är bristfällig. Därigenom blir också kunskaperna begränsade om hur handikappade studerandes ekonomiska situation gestaltar sig i många fall och i olika avseenden.

Till grund för våra överväganden och förslag har vi uppställt följande utgångspunkter:

- handikappade studerande bör så långt möjligt omfattas av de reguljära studiesociala systemen, studiehjälp och studiemedel,
- handikappade studerande bör få alla merkostnader, som föranletts av handikappet, täckta. I övrigt bör strävan vara att i görligaste mån jämställa handikappade studerandes ekonomiska situation med övriga studerandes,
- handikappade bör medges ett så fritt utbildningsval som möjligt.

Utifrån dessa utgångspunkter har vi ifrågasatt förtidspensionering av ungdomar i gymnasieåldern samt utbildningsbidraget till handikappade elever som går i den reguljära gymnasieskolan. Vi föreslår inga direkta förändringar i dessa avseenden men anser att ett genomförande av våra förslag öppnar möjligheter till förändringar framför allt i fråga om utbildningsbidraget.

Sammanfattningsvis föreslår vi

att alla handikappade 16-19-åringar i gymnasial utbildning skall kunna få rese- och inackorderingstillägg med högre belopp än vad som normalt kan utgå, om detta krävs för att täcka merkostnader för resor och inackordering,

att resetillägg skall kunna utgå till handikappad elev även om avståndet mellan hemmet och skolan understiger sex kilometer,

att inackorderade elever skall kunna uppbära rese- och inackorderings-tillägg samtidigt om handikappet så kräver,

att avskrivning skall ske av uppburna återbetalningspliktiga studiemedel som kan hänföras till merskudsättning på grund av handikappet samt

att avskrivningen sker innan ordinarie återbetalning påbörjas,

att handikappad studerande skall ha rätt att uppbära studiemedel så länge det finns anledning att tro att studierna kommer att fullföljas,

- att* reglerna för rätt till studiemedel ändras så att handikappade studerande kan erhålla studiemedel för återhämtningsstudier och förberedelsestudier under sommarferierna,
- att* handikappersättning inte betraktas som inkomst vid beviljning av studiemedel,
- att* informationen till handikappade elever och/eller deras föräldrar om olika stöd och bidragsmöjligheter samordnas samt
- att* detta informationsansvar preciseras närmare genom särskilda föreskrifter samt
- att* detta samordningsansvar skall åvila varje skola med handikappade elever,
- att* frågan om nuvarande regler för förtidspension till ungdomar i gymnasieåldern utreds,
- att* studiestödsbestämmelserna ändras så att utbildningsbidrag i form av särskilt bidrag för merkostnader till handikappade studerande kan utgå vid sidan av studiehjälp och studiemedel,
- att* särskilt bidrag för merkostnader till handikappade studerande inte skall betraktas som inkomst och därmed inte heller reducera studiehjälp eller studiemedel,
- att* de medel som AMS hittills disponerat för särskilt bidrag för merkostnader för läromedel åt handikappade i högskoleutbildning den 1 juli 1982 överförs från AMS till UHÄ.

2 Försäkringsskydd

2.1 Sjukförsäkring

Den sjukförsäkringsmodell som vi anser vara den smidigaste för studerandegruppen är en försäkring som inordnas i resp. studiestöd. Vi har haft inkomstbortfallsprincipen som utgångspunkt när vi valt vilken nivå stödet vid sjukdom bör ligga på. "Inkomst" får i detta fall beteckna det ekonomiska utrymme den studerande skulle ha haft till sitt förfogande om sjukdomen inte hade inträffat. Principen bygger på att det ekonomiska behovet i stort sett är lika under studier och sjukdom. Den dagpenning som kan utgå under ferietid och tiden närmast efter utbildningens slut är dock ett avsteg från inkomstbortfallsprincipen, eftersom den studerande ur studiestödssynpunkt då inte har något "inkomstbortfall". Stödet vid sjukdom under ferier och efter utbildningens slut har därför karaktären av en garanterad miniminivå.

Studerande med studiehjälp. För elever med studiehjälp föreslår vi en försäkring som omfattar terminstid. Den består i att den studerande har rätt att behålla sitt studiestöd även under sjukdom. Detta förslag innebär en viktig förändring jämfört med gällande regler som inte medger att elever med studiehjälp får behålla den vid sjukdom.

Myndiga elever som har brutit sambandet med föräldraekonomin och som har återbetalningspliktiga studiemedel jämställs med studiemedelstagarna genom att de även är försäkrade under ferietid och tiden närmast efter utbildningens slut. När sådan dagpenning skall utgå beskrivs i det följande. Detta förslag är en förbättring av gällande bestämmelser, eftersom skydd under ferier och efterskyddstid inte funnits tidigare.

Studierande med studiemedel får rätt att behålla sitt studiestöd under sjukdom som inträffar under studietiden. Sjukdomen kan pågå hela den studietid för vilken studiestödet är beviljat. För de dagar i sjukperioden som överstiger sju reduceras studieskulden med ett belopp som svarar mot studiestödet per dag. Om en studerande blir sjuk under ferierna och tiden närmast efter utbildningens slut, utgår en dagpenning till dem som är sjuka mer än sju dagar. I det senare fallet krävs att den studerande insjuknar under studietiden. Dagpenningen är per dag lika med det studiestödsbelopp som den studerande var beviljad den närmast föregående utbetalningsperioden.

Förslaget innebär följande förbättringar i förhållande till nuvarande sjukförsäkring för studerande med studiemedel:

- försäkringen gäller hela den studietid för vilken studiestödet är beviljat. Nu är den övre gränsen sex månader sammanlagt under två på varandra följande terminer. Förslaget innebär en förbättring för de långtidssjuka,
- karenstiden för skuldreduceringen minskas från 14 till 7 dagar. Detta förslag betyder att den studerande i mindre utsträckning än nu behöver använda lånade medel för sitt uppehälle under sjukdom,
- dagpenningen under ferietid och s. k. efterskyddstid, dvs. tiden närmast efter det att utbildningen avslutats, har inte funnits tidigare. Den innebär ett förbättrat skydd för dem som blir sjuka längre än en vecka och som på grund av exempelvis för låg sjukpenning från den allmänna försäkringen inte kan försörja sig.

Den modell för sjukförsäkring som vi föreslår för studerande med studiemedel kan, enligt vår mening, anpassas till studiestödsformerna särskilt vuxenstudiestöd, utbildningsbidrag för arbetsmarknadsutbildning och utbildningsbidrag för doktorander.

Ett viktigt komplement till den föreslagna sjukförsäkringen inom studiestödets ramar är våra förslag till *förändringar av den allmänna försäkringen*. Vi föreslår för det första en annan sjukpenningberäkning än den nuvarande. I förslaget till ny beräkning divideras den sjukpenninggrundande inkomsten med det faktiska antalet arbetsdagar i stället för med, som i dag, 365 dagar. Med en sådan beräkning kan sjukpenningen under t. ex. ferietid bli så stor att den studerande klarar sin försörjning även under sjukdom. För det andra föreslår vi dels andra regler för en tidigare SGI, dels en studietids-SGI. Studerande som före studiernas början har en SGI fastställd, får ha denna SGI vilande under hela studietiden. Så fort utbildningen är avslutad träder denna vilande SGI i kraft igen. Om den

studerande under utbildningstiden arbetar under ferierna och kanske även parallellt med studierna, fastställs en studietids-SGI. Denna utgör grunden för den sjukpenning som upp till 7,5 basbelopp kan utgå parallellt med studiestödet.

Förbättringarna för de studerande kan beskrivas på följande sätt:

- den ändrade sjukpenningberäkningen täcker bättre det verkliga inkomstbortfallet,
- en vilande sjukpenning innebär att ingen blir "nedklassad" på grund av studier och att den som t. ex. avbryter studierna för att föda barn får sin tidigare sjukpenning och därmed en högre föräldrapenning,
- att sjukpenning från AFL kan utgå parallellt med studiestödet stämmer med inkomstbortfallsprincipen. Den som tänkt arbeta för att få ett tillskott till sin ekonomi, skall också bli kompenserad om tillskottet på grund av sjukdom uteblir.

Förändringar av sjukpenningberäkningen och SGI:n bör, enligt vår mening, gälla alla studerandekategorier oavsett studiestöd. Om inte en sådan förändring kan göras, anser vi att studerande med särskilt vuxenstudiestöd, utbildningsbidrag för AMU och för doktorander bör få bibehålla nuvarande regler om att få stå kvar i sin tidigare SGI under hela utbildningstiden. Vilande SGI och studietids-SGI bör i så fall endast gälla studerande med studiehjälp och studiemedel.

2.2 Arbetsskadeförsäkring

Förslagen som gäller olycksfall och andra fall av personskador omfattar en vidare målgrupp än sjukförsäkringen. Arbetsskadeförsäkringen bör enligt vår mening omfatta elever i grundskolans högstadium samt i särskolans yrkesskola, studerande i utbildningar som berättigar till studiestöd enligt studiestödslagen (1973: 349), arbetsmarknadskungörelsen (1966: 368), förordningen (1976: 536) om utbildningsbidrag för doktorander samt förordningen (1976: 327) om timsättning vid grundutbildning för vuxna.

Vi föreslår att de studerande ges ett personskadeskydd genom en utvidgning av lagen om arbetsskadeförsäkring (1976: 380).

Syftet med en utvidgning av LAF är att ge de studerande samma skydd som förvärvsarbetande har vid arbetsskada. Det skulle innebära att de studerande är försäkrade för arbetsskada genom olycksfall eller annan skadlig inverkan samt genom smitta som inträffat i samband med utbildningen. Resor till och från undervisningsstället omfattas också av försäkringen. Vid sjukdom under samordningstiden, dvs. de första 90 dagarna, utgår ersättning i första hand från studiestödets sjukförsäkring. Om den studerande inte har studiestöd, utgår sjukpenning från LAF med ett belopp som motsvarar studiestödet. Livränta vid bestående men beräknas på samma sätt som i gällande regler för studerande.

De viktigaste förändringarna är följande:

- försäkringen gäller färd till och från undervisningsstället för samtliga studerande och även under teoretiska moment i utbildningen,
- ersättning utgår även under samordningstiden, dvs. de första 90 dagarna.

2.3 Tillfällig vård av barn

Vi föreslår att studerande med återbetalningspliktiga studiemedel ges rätt att 60 dagar per barn och år behålla sitt studiestöd för tillfällig vård av barn. Föräldrar med studiemedel skulle därmed omfattas av samma regler som föräldrar med särskilt vuxenstudiestöd och utbildningsbidrag för arbetsmarknadsutbildning. Den studerande riskerar då inte återkrav på grund av barnets sjukdom.

Vid studiemedelsnämndernas meritprövning för fortsatta studiemedel har det inträffat att nämnden bedömt barnets sjukdom vara ett sådant "förhållande av personlig natur" som innebär att avsteg kan göras från poängnormen. Vi menar att denna praxis bör komma till uttryck i CSN:s anvisningar.

2.4 Kostnader

Större delen av våra förslag bygger på befintliga försäkringsformer. Förslagen medför vissa merkostnader i förhållande till nuläget.

För sjukförsäkringens del skulle minskad karenstid från 14 till 7 dagar, något ökad administration samt dagpenning under ferietid och efterskyddstid innebära en merkostnad om ca 3,2 milj. kr. med en förändring av nuvarande sjukpenningberäkning och 3,6 milj. kr. med oförändrad sjukpenningberäkning.

En merkostnad för personskadesskyddet är mycket vanskelig att beräkna, eftersom den statistik som finns att tillgå antingen bygger på den gamla yrkesskadeförsäkringen eller endast ett års erfarenhet av LAF. Vi uppskattar merkostnaden till 0,8 milj. kr. för studiestödets sjukförsäkring och 0,3 milj. kr. för arbetsskadeförsäkringen.

Totalt kommer merkostnaderna för sjukförsäkring och arbetsskadeförsäkringen med nuvarande sjukpenningberäkning att uppgå till ca 5 milj. kr.

När det gäller våra förslag om förbättrade förmåner vid tillfällig vård av barn gör vi den bedömningen, att utflödet av studiemedel inte kommer att öka i nämnvärd grad. Någon anslagsökning torde inte erfordras.

Utdrag ur betänkandets inledande sjukförsäkringsavsnitt

I socialförsäkringsutskottets betänkande 1974: 19 behandlas ett motionsyrkande om en övergripande utredning beträffande sjukförsäkringens utformning. Motionen syftar till en *sjukförsäkring för alla studerande vid*

läroanstalter som omfattas av studiefinansieringssystemet. Utskottet gav regeringen tillkänna vad utskottet anfört om bl. a. en sådan övergripande utredning.

I socialförsäkringsutskottets betänkande 1975/76: 11 bedömer utskottet att socialpolitiska samordningsutredningen och studiestödsutredningen har anledning att också komma in på följande frågor, vilka behandlats i två motioner. Motionärerna krävde en *utbyggnad av studiestödssystemet* för att garantera *alla studerande trygghet vid sjukdom* samt hävdade att *skyddet vid olycksfall och dödsfall är alltför begränsat* för såväl den som skadas som hans efterlevande.

Med anledning av ett motionsyrkande om att studiestödsutredningen bör ges i uppdrag att *förutsättningslöst utreda frågan om sjukförsäkring för studerande* hänvisas i socialförsäkringsutskottets betänkande 1975/76: 18 till ovan nämnda utskottsutlåtande (1975/76: 11). Vidare sägs: "Utskottet har således redan gett uttryck för sin uppfattning att även sjukförsäkringsfrågorna ryms inom utredningsarbetet."

Samma år behandlade socialförsäkringsutskottet en motion om *karenstiden för de studerande* (SfU 1975/76: 23). Motionsyrkandet gäller en begränsning av karenstiden till insjuknandedagen så att karenstiden enligt lagen om allmän försäkring skall gälla även för studerande. Utskottet menar bl. a. att sjukförsäkringen för studerande funnits alltför kort tid för att utgöra underlag för bedömning om någon förändring är aktuell. Vidare anför utskottet "Dessutom är frågan föremål för översyn inom studiestödsutredningen..".

Med anledning av en motion om förslag till regler som löser frågan om sjukpenning för doktorander med utbildningsbidrag påpekas i socialförsäkringsutskottets betänkande 1978/79: 21 att sjukpenningkommitténs översyn har samband med frågan om sjukförsäkringsskyddet efter studietidens slut. Vidare hänvisas till studiestödsutredningen som enligt sina direktiv skall "belysa frågan om de studerandes försäkringsskydd under och i anslutning till studietiden". Med hänsyn till att bestämmelserna om studiemedel vid sjukdom i huvudsak överensstämmer med vad som gäller vid sjukdom för doktorander med utbildningsbidrag kan *studiestödsutredningens förslag*, enligt utskottet, antas *få betydelse även för doktoranderna*.

I regeringens proposition 1978/79: 162 om sjukförsäkringsförmåner vid arbetsmarknadsutbildning och vissa vuxenstudier m. m. anför föredraganden följande med anledning av den avgränsning som görs:

Frågan om de studerandes *sjukförsäkring efter studietidens slut* anser jag bör lösas i ett större sammanhang. Den hör, enligt min mening, samman med problem som är gemensamma för flera grupper som inte har en sjukpenninggrundande förvärvsinkomst. Hithörande frågor behandlas av *sjukpenningkommittén* (S 1978: 04) — — —. Jag är emellertid medveten om att sjukförsäkringsfrågan kan innebära problem även för den stora gruppen

studerande med studiemedel. Regeringen har därför i tilläggsdirektiv (Dir. 1978: 82) till studiestödsutredningen (U 1975: 16) gett utredningen i uppdrag att belysa frågan om de studerandes försäkringsskydd under och i anslutning till studietiden.

SfU 1979/80: 8 behandlar motioner om arbetsskadeskydd för deltagare i arbetsmarknadsutbildning. I en av motionerna krävs att *riksförsäkringsverkets uppdrag* angående ett utvidgat elevskydd skall *utvidgas till att omfatta samtliga studerande*. Utskottet menar att den frågan "bör bedömas mot bakgrund av samhällets stöd i övrigt till studerande". Utskottet erinrar om studiestödsutredningens uppdrag och säger vidare: "Enligt vad utskottet erfarit har frågan om de studerandes ställning inom arbetsskadesförsäkringen aktualiserats inom utredningen, som avser att göra en *kartläggning av vilket behov som kan finnas av ett sådant försäkringsskydd*".

Nämnas bör även att socialministern i april 1980 besvarade en interpellation (1979/80: 167) om sjukpenningplacering vid vidareutbildning. Frågan gällde bl. a. vilka riktlinjer som ligger till grund för bedömningen av vad som skall anses vara vidareutbildning inom eget yrkesområde. I svaret hänvisar socialministern till studiestödsutredningen och säger:

F. ö. vill vi genom studiestödsutredningens arbete få just den här frågan om de studerandes försäkringsskydd *belyst i alla avseenden*. Jag förutsätter att man i detta utredningsarbete också tar in sådana saker som frågor om vilken typ av utbildning som skall räknas med när det gäller berättigande till studiestöd för de kategorier som vi nu talar om.

Vid bedömningen av hur utredningsuppdraget skall avgränsas bör även beaktas den utredningsrapport från riksförsäkringsverket, vilken regeringen enligt beslut 1980-04-24 överlämnat till studiestödsutredningen "*för övervägande i anslutning till dess utredningsuppdrag*". I rapporten redovisas den utredning som RFV gjort om arbetsskadeförsäkringens omfattning för vissa elevgrupper. RFV fick år 1978 i uppdrag att undersöka i vad mån det finns möjligheter att inom arbetsskadeförsäkringens ram utvidga elevskyddet till att omfatta såväl undervisningstid som resor mellan bostad och undervisningsställe. De elevkategorier som avsågs var främst elever inom sådan arbetsmarknadsutbildning och vuxenutbildning som skedde under former som nära överensstämde med förvärvsarbete. RFV föreslår i sin utredningsrapport två vägar för att lösa detta problem:

1. elevskyddet för dessa grupper bryts ut ur lagen om arbetsskadeskydd och anknyts i stället till lagen om statligt personskadeskydd,
2. en generell omprövning av elevskyddets omfattning och utformning.

STUDIESTÖDSUTREDNINGENS FÖRFATTNINGSFÖRSLAG I BETÄNKANDET (Ds U 1981: 11) STUDIESTÖD. Handikappade studerande, försäkringsskydd, studiesociala undersökningar.

FÖRFATTNINGSFÖRSLAG

1 Förslag till

Lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1973: 349)¹

dels att 8 kap. 79 § skall upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 1 och 6 §§, 3 kap. 5 och 13–23 §§, 4 kap. 10, 21, 28–30, 32–35 §§, 7 kap. 17 §, 8 kap. 77, 78, 80 och 88 §§ samt 9 kap. 2 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 3 kap. 21, 22 och 23 §§ skall sättas närmast före 3 kap. 14, 15 resp. 24 §§,

dels att i lagen skall införas fyra nya bestämmelser, 3 kap. 9 a §, 4 kap. 35 a §, 7 kap. 17 b § och 8 kap. 60 a § och en ny rubrik av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 § andra stycket

Vid sjukdom under ferier och i anslutning till att studierna upphör kan dagpenning utgå.

6 § tredje stycket

Allmän försäkringskassa skall beräkna storleken av timstudiestöd, dagstudiestöd *och* särskilt vuxenstudiestöd samt betala ut sådana stöd.

Allmän försäkringskassa skall beräkna storleken av timstudiestöd, dagstudiestöd, särskilt vuxenstudietstöd *och dagpenning* samt betala ut sådana stöd.

3 kap.

5 § andra stycket

Studiehjälp i form av återbetalningspliktiga studiemedel utgår även för tid under vilken den studerande är sjuk enligt vad som anges i 13–19 §§, om ej annat följer av bestämmelser som regeringen meddelar.

Studiehjälp i form av *studiebidrag med tillägg*, återbetalningspliktiga studiemedel *och resekostnadsersättning* utgår även för tid under vilken den studerande är sjuk enligt vad som anges i 16–22 §§, om ej annat följer av bestämmelser som regeringen meddelar.

¹ Lagen omtryckt 1981: 579

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §

I 14–19 §§ ges bestämmelser om återbetalningspliktiga studiemedel för tid under vilken studerande som avses i 12 § på grund av sjukdom är helt oförmögen att bedriva sina studier.

I nämnda paragrafer förstås med sjukperiod: tid under vilken den studerande på grund av sjukdom oavbrutet varit oförmögen att bedriva sina studier,

studietid: den del av ett kalenderhalvår under vilken den studerande bedriver studier och den del av kalenderhalvåret under vilken han skulle ha bedrivit studier om han ej blivit sjuk.

För återbetalningspliktiga studiemedel gäller i övrigt de bestämmelser som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av centrala studiestödsnämnden.

14 §

Återbetalningspliktiga studiemedel utgår för sjukperiod som infaller under den del av ett kalenderhalvår som utgör den studerandes studietid, förutsatt att

1. sjukperioden ej omfattar hela den studerandes studietid under kalenderhalvåret,

2. den studerande under någon del av kalenderhalvåret bedriver sina studier.

För sjukperiod som infaller efter studietidens början utgår återbetalningspliktiga studiemedel dock endast om den studerande ingett ansökan om sådana medel dessförinnan. Om synnerliga skäl föreligger, kan studerande beviljas återbetalningspliktiga studiemedel även för sådan sjukperiod.

För det första kalenderhalvåret under vilket en studerande bedriver studier som berättigar till återbetalningspliktiga studiemedel enligt detta kapitel utgår studiemedel endast för sjukperiod som infaller efter det den studerande har påbörjat studierna.

Till studerande vid skolenhet med statlig vuxenutbildning utgår resekostnadsersättning för resa till och från studieorten efter grunder som fastställs av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av centrala studiestödsnämnden.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Studerande har rätt till återbetalningspliktiga studiemedel för större del av två på varandra följande kalenderhalvår än sex månader endast om särskilda skäl föreligger.

Studiehjälp enligt detta kapitel får beviljas svensk medborgare för studier utom riket, om studierna icke med lika stor fördel kan bedrivas vid svensk läroanstalt.

Även i andra fall får studiehjälp enligt detta kapitel beviljas för studier utom riket enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

Första och andra styckena gäller dock endast sådana studier som motsvarar eller är jämförbara med studier vid svensk läroanstalt eller utbildningslinje som omfattas av förordnande enligt 1 §.

Första och andra styckena gäller ej för sjukperiod som avses i 16 §.

Studiehjälp under sjukdom, m. m.

16 §

Studerande har rätt till återbetalningspliktiga studiemedel endast för sådan sjukperiod eller del därav som godkänts av den allmänna försäkringskassa, hos vilken den studerande är inskriven.

I 17–22 §§ ges bestämmelser om studiehjälp och dagpenning under sjukdom.

I nämnda paragrafer förstås med sjukperiod: tid under vilken den studerande på grund av sjukdom oavbrutet varit oförmögen att bedriva sina studier, eller, såvitt gäller ferier och tiden efter studietiden, varit oförmögen att förvärvsarbета,

studietid: den del av ett kalenderhalvår under vilken den studerande bedriver studier och den del av kalenderhalvåret under vilken han skulle ha bedrivit studier om han ej blivit sjuk.

17 §

Blir studerande på grund av sjukdom helt oförmögen att bedriva sina studier, skall han anmäla detta till den allmänna försäkringskassan, om han beviljats återbetalningspliktiga studiemedel för kalenderhalvåret eller om han ansökt eller avser att ansöka därom. Anmälan skall ske enligt de närmare bestämmelser som meddelats av

Studiehjälp, som enligt 5 § och med stöd därav meddelade bestämmelser kan utgå under sjukdom, utges för sjukperiod som infaller under tid för vilken den studerande har beviljats studiehjälp.

För sjukperiod som infaller efter studietidens början utgår studiehjälp dock endast om den studerande ingett ansökan om sådan hjälp

Nuvarande lydelse

riksförsäkringsverket.

Föreslagen lydelse

dessförinnan. Om synnerliga skäl föreligger, kan en studerande beviljas studiehjälp även för sådan sjukperiod.

För det första kalenderhalvår under vilket en studerande bedriver studier som berättigar till studiehjälp enligt detta kapitel utgår studiehjälp endast för sjukperiod som infaller efter det den studerande har påbörjat studierna.

18 §

Finner den allmänna försäkringskassan att studerande på grund av sjukdom är helt oförmögen att bedriva sina studier, skall kassan godkänna sjukperioden, om ej annat följer av andra eller tredje stycket.

Godkännande enligt första stycket får avse endast tid som infaller efter det anmälan skett enligt 17 §. Om hinder mött mot anmälan eller annat särskilt skäl föreligger, får godkännande avse även tid före sådan anmälan.

Den allmänna försäkringskassan får vägra att godkänna sjukperiod eller del därav, om den studerande

1. uppsåtligt åsamkat sig sjukdomen eller gjort sig skyldig till grov oaktsamhet ur hälsosynpunkt eller om annat liknande särskilt skäl föreligger,

2. underlåter att, på begäran av kassan, genom intyg av läkare styrka sjukdomen och det därav föranledda hindret för studierna,

3. vägrar att taga emot besök av person som fått i uppdrag av kassan att verkställa sjukkontroll,

4. under sjukperiod ändrar vistelseort utan att underrätta kassan eller reser till utlandet utan medgivande av kassan,

5. ådragit sig sjukdomen vid förövande av handling för vilken ansvar genom lagakraftäggande dom ådömts honom,

En studerande som lider av sjukdom när studietiden upphör har rätt till dagpenning för varje dag som sjukdomen pågår efter studietidens slut med belopp som motsvarar vad som har utgått i studiehjälp under närmast föregående månad. Rätt till dagpenning med samma belopp föreligger även för sjukdom under ferier. Dagpenning utgår dock endast om den studerande har fyllt 18 år, har brutit sambandet med föräldraekonomin och under studietiden har uppburit återbetalningspliktiga studiemedel enligt detta kapitel.

Rätt till dagpenning föreligger endast för en sjukperiod som varar mer än sju dagar. Därvid skall flera sjukperioder räknas som en sjukperiod, om den senare börjar inom 20 dagar efter föregående periods slut. Dagpenning utgår under högst 90 dagar efter studietidens slut eller, om särskilda skäl föreligger, under högst 180 dagar.

Om sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller motsvarande ersättning enligt en annan författning utgår för tid under vilken den studerande uppbur dagpenning, skall dagpenningen minskas med det belopp som har utgått i sjukpenning eller motsvarande ersättning.

Nuvarande lydelse

6. vägrar att underkasta sig undersökning av läkare eller underlåter att följa läkares föreskrift,

7. uppsåtligen eller av grov vårdlöshet lämnar oriktig eller vilseledande uppgift angående förhållande som är av betydelse för tillämpningen av bestämmelserna om återbetalningspliktiga studiemedel för sjukperiod.

Föreslagen lydelse

19 §

Har studerande som beviljats återbetalningspliktiga studiemedel på grund av sjukdom varit helt oförmögen att bedriva studier under 90 dagar i följd eller föreligger annat särskilt skäl, skall den allmänna försäkringskassan, enligt de närmare bestämmelser som riksförsäkringsverket meddelar, undersöka om skäl föreligger att vidtaga åtgärd som är ägnad att förkorta sjukdomstiden eller på annat sätt helt eller delvis återställa studieförmågan.

Finner den allmänna försäkringskassan att åtgärd som avses i första stycket behövs, skall den underlätta den studerande härom och tillse att åtgärden vidtages. Vägrar den studerande att underkasta sig åtgärden, kan kassan besluta att ej godkänna den del av sjukperioden som infaller sedan den studerande fått underrättelse om kassans beslut. I underrättelsen skall intagas erinran om att sådant beslut kan meddelas.

En studerande har rätt till studie-hjälp eller dagpenning endast för sådan sjukperiod eller del därav som godkänts av den allmänna försäkringskassa, hos vilken den studerande är inskriven.

20 §

För återbetalningspliktiga studiemedel gäller i övrigt de bestämmelser som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av centrala studiestödsnämnden.

Blir en studerande på grund av sjukdom helt oförmögen att bedriva sina studier eller, såvitt avser ferier och tid efter studietiden, att förvärvsarbeta, skall han anmäla detta till den allmänna försäkringskassan, om han beviljats studie-hjälp för kalenderhalvåret eller om han ansökt eller avser att ansöka där-om. Anmälan skall ske enligt de närmare bestämmelser som meddelats av riksförsäkringsverket.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 §

Till studerande vid skolenhet med statlig vuxenutbildning utgår resekostnadsersättning för resa till och från studieorten efter grunder som fastställs av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av centrala studiestödsnämnden.

Finns den allmänna försäkringskassan att en studerande på grund av sjukdom är helt oförmögen att bedriva sina studier, skall kassan godkänna sjukperioden, om ej annat följer av andra eller tredje stycket. Detsamma gäller i fråga om dagpenning under ferier och efter studietidens slut om kassan finner att den studerande är helt oförmögen att förvärvsarbeta.

Godkännande enligt första stycket får avse endast tid som infaller efter det anmälan skett enligt 17 §. Om hinder mött mot anmälan eller annat särskilt skäl föreligger, får godkännande avse även tid före sådan anmälan.

Den allmänna försäkringskassan får vägra att godkänna sjukperiod eller del därav, om den studerande

1. uppsåtligen åsamkat sig sjukdomen eller gjort sig skyldig till grov oaktsamhet ur hälsosynpunkt eller om annat liknande särskilt skäl föreligger,

2. underlåter att, på begäran av kassan, genom intyg av läkare styrka sjukdomen och det därav föranledda hindret för studierna,

3. vägrar att taga emot besök av person som fått i uppdrag av kassan att verkställa sjukkontroll,

4. under sjukperiod ändrar vistelseort utan att underrätta kassan eller reser till utlandet utan medgivande av kassan,

5. ådragit sig sjukdomen vid förövande av handling för vilken ansvar genom lagakraftträdande dom ådömts honom,

6. vägrar att underkasta sig undersökning av läkare eller underlåter att följa läkares föreskrift,

7. uppsåtligen eller av grov vårdslöshet lämnar oriktig eller vilseledande uppgift angående förhållande som är av betydelse för tillämpningen av bestämmelserna om studiehjälp för sjukperiod.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

Studiehjälp enligt detta kapitel får beviljas svensk medborgare för studier utom riket, om studierna icke med lika stor fördel kan bedrivas vid svensk läroanstalt.

Även i andra fall får studiehjälp enligt detta kapitel beviljas för studier utom riket enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

Första och andra styckena gäller dock endast sådana studier som motsvarar eller är jämförbara med studier vid svensk läroanstalt eller utbildningslinje som omfattas av förordnande enligt 1 §.

Första och andra styckena gäller ej för sjukperiod som avses i 13 §.

Om en studerande som har beviljats studiehjälp under sjukdom eller dagpenning varit helt oförmögen att bedriva studier eller – såvitt gäller ferier och efter studietidens slut – att förvärvsarbeta under sammanlagt 90 dagar i följd eller föreligger annat särskilt skäl, skall den allmänna försäkringskassan, enligt de närmare bestämmelser som riksförsäkringsverket meddelar, undersöka om skäl föreligger att vidta åtgärd som är ägnad att förkorta sjukdomstiden eller på annat sätt helt eller delvis återställa studieförmågan eller arbetsförmågan.

Finner den allmänna försäkringskassan att åtgärd som avses i första stycket behövs, skall den underrätta den studerande härom och tillse att åtgärden vidtas. Vägrar den studerande att underkasta sig åtgärden, kan kassan besluta att ej godkänna den del av sjukperioden som infaller sedan den studerande fått underrättelse om kassans beslut. I underrättelsen skall intas erinran om att sådant beslut kan meddelas.

23 §

Allmän försäkringskassa skall lämna centrala studiestödsnämnden och studiemedelsnämnderna uppgift om sådan sjukperiod enligt 13 § som godkänts av kassan.

En allmän försäkringskassa skall lämna centrala studiestödsnämnden och studiemedelsnämnderna uppgift om sådan sjukperiod enligt 16 § som godkänts av kassan.

Studiemedel under sjukdom

Studiemedel under sjukdom, m. m.

4 kap.

28 §

I 29–35 §§ ges bestämmelser om studiemedel för tid under vilken den studerande på grund av sjukdom är helt oförmögen att bedriva sina studier.

I nämnda paragrafer förstås med sjukperiod: tid under vilken den studerande på grund av sjukdom

I 29–35 §§ ges bestämmelser om studiemedel och dagpenning under sjukdom.

I nämnda paragrafer förstås med sjukperiod: tid under vilken den studerande på grund av sjukdom

Nuvarande lydelse

oavbrutet varit oförmögen att bedriva sina studier,

studietid: den del av ett kalenderhalvår under vilket den studerande bedriver studier och den del av kalenderhalvåret under vilket han skulle ha bedrivit studier om han ej blivit sjuk.

Föreslagen lydelse

oavbrutet varit oförmögen att bedriva sina studier *eller, såvitt gäller ferier och tiden efter studietiden, varit oförmögen att förvärvsarbeta,*

studietid: den del av ett kalenderhalvår under vilket den studerande bedriver studier och den del av kalenderhalvåret under vilket han skulle ha bedrivit studier om han ej blivit sjuk.

29 §

Studiemedel enligt 13, 14, 16, 17, 19 och 21–25 §§ utgår för sjukperiod som infaller under den del av ett kalenderhalvår som utgör den studerandes studietid, förutsatt att

1. sjukperioden ej omfattar hela den studerandes studietid under kalenderhalvåret,

2. den studerande under någon del av kalenderhalvåret bedriver sina studier.

För det första kalenderhalvår under vilket en studerande bedriver studier som berättigar till studiemedel enligt detta kapitel utgår studiemedel endast för sjukperiod som infaller efter det den studerande har påbörjat studierna.

Med stöd av första stycket har studerande rätt till studiemedel för större del av två på varandra följande kalenderhalvår än sex månader endast om särskilda skäl föreligger.

Studiemedel enligt detta kapitel utgår för sjukperiod som infaller under tid då den studerande har beviljats studiemedel.

30 §

Studiemedel enligt 13, 14, 16, 17, 19 och 21–25 §§ utgår även för sådan sjukperiod som omfattar hela den studerandes studietid under ett kalenderhalvår. Detta gäller dock endast om kalenderhalvåret infaller närmast efter sådant kalenderhalvår under vilket den studerande bedrivit studier vid sådan läroanstalt eller utbildningslinje som avses i 3 kap. 1 § och 4 kap. 1 §. Villkoret i 29 § andra stycket skall även vara uppfyllt under föregående kalenderhalvår eller annat tidigare kalenderhalvår.

En studerande som lider av sjukdom när studietiden upphör har rätt till dagpenning för varje dag som sjukdomen pågår efter studietidens slut med belopp som motsvarar vad som har utgått i studiemedel under närmast föregående utbetalningsperiod. Rätt till dagpenning med samma belopp föreligger även för sjukdom under ferier. Dagpenning utgår dock endast om den studerande under studietiden har uppburit återbetalningspliktiga studiemedel enligt detta kapitel.

Rätt till dagpenning föreligger

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

endast för en sjukperiod som varar mer än sju dagar. Därvid skall flera sjukperioder räknas som en sjukperiod, om den senare börjar inom 20 dagar efter föregående periods slut. Dagpenning utgår under högst 90 dagar efter studietidens slut eller, om särskilda skäl föreligger, under högst 180 dagar.

Om sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller motsvarande ersättning enligt en annan författning utgår för tid under vilken den studerande uppstår dagpenning, skall dagpenningen minskas med det belopp som har utgått i sjukpenning eller motsvarande ersättning.

32 §

Studerande har rätt till studiemedel endast för sådan sjukperiod eller del därav som godkänts av den allmänna försäkringskassa, hos vilken den studerande är inskriven.

En studerande har rätt till studiemedel eller dagpenning endast för sådan sjukperiod eller del därav som godkänts av den allmänna försäkringskassa, hos vilken den studerande är inskriven.

33 §

Blir studerande på grund av sjukdom helt oförmögen att bedriva sina studier skall han anmäla detta till den allmänna försäkringskassan, om han beviljats studiemedel för kalenderhalvåret eller om han ansökt eller avser att ansöka där- om. Anmälan skall ske enligt de närmare bestämmelser som meddelas av riksförsäkringsverket.

Blir en studerande på grund av sjukdom helt oförmögen att bedriva sina studier eller, såvitt avser ferier och tid efter studietiden, att förvärvsarbete, skall han anmäla detta till den allmänna försäkringskassan, om han beviljats studiemedel för kalenderhalvåret eller om han ansökt eller avser att ansöka där- om. Anmälan skall ske enligt de närmare bestämmelser som meddelas av riksförsäkringsverket.

34 § första stycket

Finner den allmänna försäkringskassan att studerande på grund av sjukdom är helt oförmögen att bedriva sina studier, skall kassan godkänna sjukperioden, om ej annat följer av andra eller tredje stycket.

Finner den allmänna försäkringskassan att en studerande på grund av sjukdom är helt oförmögen att bedriva sina studier, skall kassan godkänna sjukperioden, om ej annat följer av andra eller tredje stycket. Detsamma gäller i fråga om dagpenning under ferier och ti-

Nuvarande lydelse

Har studerande som beviljats studiemedel på grund av sjukdom varit helt oförmögen att bedriva studier under 90 dagar i följd eller föreligger annat särskilt skäl, skall den allmänna försäkringskassan, enligt de närmare bestämmelser som riksförsäkringsverket meddelar, undersöka, om skäl föreligger att *vidtaga* åtgärd som är ägnad att förkorta sjukdomstiden eller på annat sätt helt eller delvis återställa studieförmågan.

Föreslagen lydelse

den efter studietiden om kassan finner att den studerande är oförmögen att förvärvsarbeta.

35 § första stycket

*Om en studerande som har beviljats studiemedel på grund av sjukdom eller dagpenning varit helt oförmögen att bedriva studier eller – såvitt gäller ferier och tiden efter studietiden – att förvärvsarbeta under sammanlagt 90 dagar i följd eller föreligger annat särskilt skäl, skall den allmänna försäkringskassan, enligt de närmare bestämmelser som riksförsäkringsverket meddelar, undersöka, om skäl föreligger att *vidta* åtgärd som är ägnad att förkorta sjukdomstiden eller på annat sätt helt eller delvis återställa studieförmågan eller arbetsförmågan.*

35 a §

En studerande har rätt att behålla studiemedel enligt detta kapitel vid ledighet för tillfällig vård av barn i samma omfattning som enligt 4 kap. 8 och 9 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring gäller för rätt till föräldrapenning.

7 kap.

17 § tredje stycket

Utgår sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller motsvarande ersättning enligt annan författning för tid under vilken den studerande uppbär vuxenstudiebidrag skall vuxenstudiebidraget minskas med det belopp som har utgått i sjukpenning eller sådan ersättning för samma tid.

17 b §

En studerande som lider av sjukdom när studietiden upphör har rätt till dagpenning för varje dag som sjukdomen pågår efter studietidens slut med belopp som motsvarar vad som har utgått i särskilt

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

vuxenstudiestöd under närmast föregående utbetalningsperiod. Rätt till dagpenning med samma belopp föreligger även för sjukdom under ferier. Dagpenning utgår dock endast om den studerande under studietiden har uppburit särskilt vuxenstudiestöd enligt detta kapitel.

Rätt till dagpenning föreligger endast för en sjukperiod som varar mer än sju dagar. Därvid skall flera sjukperioder räknas som en sjukperiod, om den senare börjar inom 20 dagar efter föregående periods slut. Dagpenning utgår under högst 90 dagar efter studietidens slut eller, om särskilda skäl föreligger, under högst 180 dagar.

Om sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller motsvarande ersättning enligt en annan författning utgår för tid under vilken den studerande uppbär dagpenning, skall dagpenningen minskas med det belopp som har utgått i sjukpenning eller motsvarande ersättning.

8 kap.
77 §

I 78–80 §§ ges särskilda bestämmelser om återbetalningsskyldigheten för den som uppburit återbetalningspliktiga studiemedel för sjukperiod enligt 3 kap. 13–19 §§, 4 kap. 28–35 §§ eller 7 kap. 17 § och de bestämmelser som anges där.

I 78 och 80 §§ ges särskilda bestämmelser om återbetalningsskyldigheten för den som uppburit återbetalningspliktiga studiemedel för sjukperiod enligt 3 kap. 16–22 §§, 4 kap. 28–35 §§ eller 7 kap. 17 § och de bestämmelser som anges där.

78 §

Återbetalningspliktiga studiemedel som belöper på sådan del av en sjukperiod som infaller efter en karenstid om 14 dagar medräknas ej vid tillämpning av bestämmelserna i detta kapitel om återbetalningsbelopp eller frivillig återbetalning, om ej annat följer av 79 §.

Som karenstid enligt första stycket räknas endast sådan tid som infaller under sådan studietid

Återbetalningspliktiga studiemedel som belöper på sådan del av en sjukperiod som infaller efter en karenstid om sju dagar medräknas ej vid tillämpning av bestämmelserna i detta kapitel om återbetalningsbelopp eller frivillig återbetalning.

Som karenstid enligt första stycket räknas endast sådan tid som infaller under sådan studietid

Nuvarande lydelse

som avses i 3 kap. 13 §, 4 kap. 28 § eller 7 kap. 17 § i vad avses hänvisning till 4 kap. 28 §. Vid beräkning av karenstid skall flera sjukperioder räknas som en sjukperiod, om den senare börjar inom 20 dagar efter föregående periods slut.

Föreslagen lydelse

som avses i 3 kap. 16 §, 4 kap. 28 § eller 7 kap. 17 § i vad avses hänvisning till 4 kap. 28 §. Vid beräkning av karenstid skall flera sjukperioder räknas som en sjukperiod, om den senare börjar inom 20 dagar efter föregående periods slut.

79 §

Har studerande för sådan dag under en sjukperiod som infaller efter karenstiden enligt 78 § första stycket uppburit sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller enligt lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring och överstiger denna sjukpenning 25 kronor, skall vid tillämpning av bestämmelse i detta kapitel om återbetalningsbelopp eller frivillig återbetalning medräknas endast den del av de återbetalningspliktiga studiemedlen för samma dag som motsvarar det belopp varmed sjukpenningen överstiger 25 kronor. Vad som sagts nu gäller också om den studerande med anledning av sin sjukdom får ersättning enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande eller enligt utländsk lagstiftning om arbetskadeförsäkring.

80 §

Får centrala studiestödsnämnden kännedom om att en studerande under visst år haft en sjukperiod om minst 15 dagar efter det nämnden beräknat storleken av den studerandes återbetalningsbelopp vid utgången av året, sker erforderlig omräkning av återbetalningsbeloppet först i samband med att storleken av den studerandes återbetalningsbelopp vid utgången av närmast följande år beräknas. Avgift som debiterats på grund av den första beräkningen återbetalas endast i den mån avgiften överstiger det belopp som den studerande enligt den nya beräkningen skulle ha haft att erlägga

Får centrala studiestödsnämnden kännedom om att en studerande under ett visst år haft en sjukperiod om minst *åtta* dagar efter det nämnden beräknat storleken av den studerandes återbetalningsbelopp vid utgången av året, sker erforderlig omräkning av återbetalningsbeloppet först i samband med att storleken av den studerandes återbetalningsbelopp vid utgången av närmast följande år beräknas. Avgift som debiterats på grund av den första beräkningen återbetalas endast i den mån avgiften överstiger det belopp som studerande enligt den nya beräkningen skulle ha haft

Nuvarande lydelse

för att återbetalningsskyldigheten skall upphöra enligt 58–60 §§.

Föreslagen lydelse

att erlægga för att återbetalningsskyldigheten skall upphöra enligt 58–60 §§.

88 §

Allmän försäkringskassa skall lämna centrala studiestödsnämnden och studiemedelsnämnderna uppgift om sådan sjukpenning eller ersättning som avses i 79 §.

Allmän försäkringskassa skall i övrigt lämna centrala studiestödsnämnden och studiemedelsnämnderna de uppgifter som är av betydelse för tillämpningen av detta kapitel enligt de bestämmelser som regeringen meddelar.

Allmän försäkringskassa skall lämna centrala studiestödsnämnden och studiemedelsnämnderna de uppgifter som är av betydelse för tillämpningen av detta kapitel enligt de bestämmelser som regeringen meddelar.

9 kap.

2 § första och andra styckena

Har någon uppburit studiestöd obehörigen eller med för högt belopp och har han insett eller bort inse detta, kan vad för mycket utgått genast återkrävas.

Avbryter någon sina studier skall första stycket tillämpas beträffande uppbygget studiestöd som avser tiden efter avbrottet. Beror avbrottet på sjukdom skall studiestöd som den studerande uppburit enligt 3 kap. 13–19 §§, 4 kap. 28–35 §§ eller 7 kap. 17 § och de bestämmelser som anges där ej återkrävas. Detsamma gäller vid sådan ledighet som avses i 7 kap. 17 a §.

Har någon uppburit studiestöd eller dagpenning obehörigen eller med för högt belopp och har han insett eller bort inse detta, kan vad för mycket utgått genast återkrävas.

Avbryter någon sina studier skall första stycket tillämpas beträffande uppbygget studiestöd som avser tiden efter avbrottet. Beror avbrottet på sjukdom skall studiestöd som den studerande uppburit enligt 3 kap. 16–22 §§, 4 kap. 28–35 §§ eller 7 kap. 17 § och de bestämmelser som anges där ej återkrävas. Detsamma gäller vid sådan ledighet som avses i 4 kap. 35 a § och 7 kap. 17 a §.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring¹

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1962: 381) om allmän försäkring dels att 3 kap. 2, 4 och 5 §§ skall ha nedan angivna lydelse, dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 3 kap. 14 §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §² fjärde stycket

Om beräkning av sjukpenninggrundande inkomst under utbildningstid stadgas i 14 §.

4 § första stycket

Hel sjukpenning utgör för dag nittio procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med *trehundra*sextiofem.

Hel sjukpenning utgör för dag nittio procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med den försäkrades *arbets-*tidsmått.

Arbetstidsmättet är det antal dagar den försäkrade kan antas komma att arbeta under ett år, varvid en regelbundet heltidsarbetande, som arbetar fem dagar per vecka, skall anses arbeta tvåhundra sextio dagar per år. En försäkrad, som har en annan arbetstidsförläggning, skall per år anses arbeta det antal dagar som svarar mot arbetsgraden eller arbetstidsförläggningen. Arbetstidsmättet kan ej bestämmas högre än tvåhundra sextio dagar per år.

5 §³ tredje stycket

Under tid då den försäkrade bedriver studier för vilka han uppbär särskilt *vuxenstudiestöd* enligt studiestödslagen (1973: 349) eller utbildningsbidrag för doktorander enligt förordningen (1976: 536) om utbildningsbidrag för doktorander, eller då han är inskriven vid arbetsmarknadsinstitut eller efter förmedling av en arbetsmarknadsmyndighet

Under tid då den försäkrade bedriver studier för vilka han uppbär *studiestöd* enligt studiestödslagen (1973: 349), utbildningsbidrag för doktorander enligt förordningen (1976: 536) om utbildningsbidrag för doktorander, *timersättning för deltagande i grundutbildning för vuxna* enligt förordningen (1977: 537) om grundutbildning för

¹ Lagen omtryckt 1977: 630.

² Senaste lydelse 1979: 650.

³ Senaste lydelse 1980: 315.

Nuvarande lydelse

dighet genomgår yrkesutbildning, skall den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten ej sänkas. Sänkning får dock ske i sådana fall som avses i första stycket b), c) eller d). Vidare får sänkning ske när någon undergår arbetsträning i arbetsmarknadsinstitut, under förutsättning att arbetsträningen pågått sex månader.

Föreslagen lydelse

vuxna eller då han är inskriven vid arbetsmarknadsinstitut eller efter förmedling av en arbetsmarknadsmyndighet genomgår yrkesutbildning, skall den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten ej sänkas. Sänkning får dock ske i sådana fall som avses i första stycket b), c) eller d). Vidare får sänkning ske när någon undergår arbetsträning i arbetsmarknadsinstitut, under förutsättning att arbetsträningen pågått sex månader.

14 §

Om den försäkrade under mer än sex månader genomgår sådan utbildning eller arbetsträning som avses i 5 § tredje stycket bedöms rätten till sjukpenning och sjukpenningens storlek på grundval av enbart sådan inkomst av eget arbete, som den försäkrade kan antas uppbära under utbildningstiden.

Om sjukpenning enligt första stycket tillsammans med ersättning som utgår under utbildningen eller arbetsträningen uppgår till högre belopp än sju och ett halvt basbelopp skall sistnämnda ersättning minska med det överskjutande beloppet.

3 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1976: 380) om arbetsskadeförsäkring¹**

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1976: 380) om arbetsskadeförsäkring

dels att 1 kap. 1 § samt 3 kap. 1 och 2 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 3 kap. 2 a §, av nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 kap.

1 § andra stycket

Försäkringen skall även gälla den som genomgår utbildning i den mån

Försäkringen skall även gälla den som genomgår utbildning. Rege-

¹ Lagen omtryckt 1977: 264.

Nuvarande lydelse

utbildningen är förenad med särskild risk för arbetsskada. Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter härom.

Föreslagen lydelse

ringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter härom.

3 kap.

1 §

Är den skadade sjukförsäkrad enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring, har han vid arbetsskada rätt till samma förmåner från sjukförsäkringen som vid annan sjukdom under en tid av 90 dagar efter det att skadan inträffade, dock längst till dess skadan medför rätt till livränta eller rätten till sjukpenning upphör enligt 3 kap. 3 § första stycket andra meningen nämnda lag (samordningstid).

Sjukpenning enligt lagen om allmän försäkring utgår inte till den som avses i 2 a §.

2 §

Är någon som avses i 1 § ej berättigad till sjukpenning från sjukförsäkringen eller är den skadade ej sjukförsäkrad enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring, har han vid arbetsskada rätt till förmåner från arbetsskadeförsäkringen i enlighet med vad som skulle ha utgått om 2 och 3 kap. lagen om allmän försäkring hade varit tillämpliga på honom. Sjukpenning utgår dock *ej till den som avses i 1 kap. 1 § andra stycket denna lag och ej heller* till arbetstagare som enligt 3 kap. 16 § första stycket lagen om allmän försäkring har undantagits från rätt till sjukpenning vid sjukdom.

Är någon som avses i 1 § ej berättigad till sjukpenning från sjukförsäkringen eller är den skadade ej sjukförsäkrad enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring, har han vid arbetsskada rätt till förmåner från arbetsskadeförsäkringen i enlighet med vad som skulle ha utgått om 2 och 3 kap. lagen om allmän försäkring hade varit tillämpliga på honom. Sjukpenning utgår dock *inte* till arbetstagare som enligt 3 kap. 16 § första stycket lagen om allmän försäkring har undantagits från rätt till sjukpenning vid sjukdom.

2 a §

Den som genomgår utbildning och inte har rätt till sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring med belopp som överstiger utbildningsstödet har vid arbetsskada rätt till samma utbildningsstöd som vid vanlig sjukdom.

Om den som avses i första stycket inte har rätt till utbildningsstöd eller dagpenning enligt studiestödslagen (1973:349) utgår vid arbetsskada sjukpenning från ar-

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

betsskadeförsäkringen med belopp som motsvarar det utbildningsstöd som skulle ha utgått om rätt därtill hade förelegat.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter härom.

SAMMANSTÄLLNING AV REMISSYTTRANDENA ÖVER STUDIESTÖDSUTREDNINGENS BETÄNKANDE (Ds U 1981: 11) STUDIESTÖD. Handikappade studerande, försäkringsskydd, studiesociala undersökningar.

Remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över denna del av betänkandet avgivits av statens handikappråd, statistiska centralbyrån (SCB), statskontoret, riksrevisionsverket (RRV), riksskatteverket (RSV), riks försäkringsverket (RFV), universitets- och högskoleämbetet (UHÄ), centrala studiestödsnämnden (CSN), skolöverstyrelsen (SÖ), sjukpenningkommittén, Landstingsförbundet, Svenska kommunförbundet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Centralorganisationen SACO/SR, Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Försäkringsskafförbundet, Sveriges förenade studentkårer (SFS) och Sveriges folkhögskoleelevers förbund (SFEF).

UHÄ har bifogat yttranden av universitetet i Stockholm, Danshögskolan, högskolan i Falun/Borlänge, högskolan i Gävle/Sandviken, högskolan i Växjö, högskolan i Örebro, universitetet i Linköping, högskolan i Karlstad, universitetet i Lund, universitetet i Umeå, högskolan i Luleå och högskolan i Östersund. CSN har bifogat yttranden från flera studiemedels- och vuxenutbildningsnämnder.

Nedan följer först en sammanställning av remissinstansernas syn på utredningens allmänna utgångspunkter samt en redovisning av vissa övriga synpunkter. Därefter följer sammanfattningar av remissinstansernas inställning till vart och ett av utredningens förslag i de fall remissinstanserna speciellt kommenterat dessa.

Allmänna överväganden

Utredningens förslag

Försäkringen bör inordnas i resp. studiestöd. Inkomstbortfallsprincipen bör vara utgångspunkt för ersättning. En studerande skall inte behöva sänka sin standard under sjukdom, och stödet under sjukdom skall inte öka skuldbördan.

Remissinstansernas inställning

Övervägande antal remissinstanser är positiva till utredningens utgångspunkter och principiella inställning till förbättrat försäkringsskydd för studerande.

5 Riksdagen 1983/84. 1 saml. Nr 127

derande. De avseenden där tveksamheter framförts gäller främst svårigheter att praktiskt genomföra vissa delar av förslagen, att kostnaderna är för höga jämfört med utbytet för de studerande. *Försäkringskasseseöförbundet* vill inte acceptera sÄrlösningar just för de studerande, med motiveringen att det finns Även andra grupper i samhället med eftersatt försÄkrings-skydd. Vidare anser främst elevorganisationerna att utredningens förslag Är ett steg i rätt riktning, men att det Ändå finns mycket i Övrigt att Önska.

Statskontoret anser att studiestödsutredningens förslag till ett bÄttre försÄkrings-skydd för studerande Är angelÄget att genomföra.

Statskontoret förutser – i likhet med studiestödsutredningen – vissa svÄrigheter med en studerandeförsÄkring som regleras enligt principerna i AFL. DÄremot anser statskontoret att studiestödsutredningens invÄndningar (s. 143) i sak bygger pÅ ett delvis felaktigt synsätt nÄmligen att studiestödet består av lÅn och bidrag och dÄrför inte Är jämförbart med inkomst i AFL:s mening. Återbetalningspliktiga studiemedel Är emellertid inte en form av lÅn (i civilrÄttslig mening) utan en typ av försÄkring, dÄr premierna, dvs. avgifterna, betalas i efterhand. Sjukpenning och tjänstepension behandlas t. ex. som inkomst i skattesammanhang. NÅgot principiellt hinder att inarbeta en sjukförsÄkring för studerande i AFL finns dÄrför inte enligt statskontorets mening, sÄrskilt om bidragsdelen skulle avvecklas för att finansiera reformen.

Studiestödsutredningens förslag behöver enligt statskontorets mening Överarbetas ytterligare inom regeringskansliet. I remissyttrande (Dnr 154/82-4) 1982-04-29 Över centrala studiestödsnÄmndens förslag till en fem-Ärig rationaliseringsplan föreslÄr statskontoret bl. a. ett sÄrskilt Översynsprojekt med uppgift att samordna och förenkla de olika former för studie-stöd som finns i dag. De krav pÅ analyser och Överarbetningar som förts fram i detta yttrande kan lÄmpligen prövas inom ramen för ett sÄdant Översynsarbete.

RRV konstaterar betrÄffande de studerandes försÄkrings-skydd att utredningen haft som utgÅngspunkt att den studerande inte skall behöva sänka sin ekonomiska standard under sjukdomen och att sjukdomen inte skall öka skuldbördan. RRV delar principiellt utredningens uppfattning hÄrvidlag. Vidare utgÅr RRV frÅn att försÄkrings-skyddet konstrueras pÅ sÄdant sÄtt att studiestöd och sjukpenning inte kan utgÅ samtidigt.

RFV Är av den uppfattningen att studiestödsutredningens förslag skulle medföra en förbÄttring av de studerandes försÄkrings-skydd, som RFV i och för sig finner angelÄgen. Enligt RFV Är det dock tveksamt om de föreslagna Ändringarna Är av den angelÄgenhetsgraden att de kan motivera en eventuell reducering av andra delar av systemet.

UHÄ anser att den lÄngsiktiga mÅlsÄttningen bör vara att *samma regler betrÄffande försÄkrings-skydd skall gÄlla för högskolestuderande som för förvärvsarbetande och tillstyrker* frÅn denna utgÅngspunkt utredningens förslag. UHÄ erinrar dessutom i detta sammanhang om sina skrivelser dels

1980-10-15 till regeringen (budgetdepartementet) med förslag om att det s. k. principalansvaret överförs från företagen till staten, dels 1980-03-28 till regeringen (utbildningsdepartementet) med förslag bl. a. om studeranderepresentation i skyddskommittéer. UHÅ anser det angeläget att också här berörda frågor ges en snar lösning.

CSN delar utredningens uppfattning att det är lämpligast att sjukförsäkringen för de studerande även i fortsättningen blir en studiestödsangelägenhet.

I avsnittet 12.2 "Samma stöd vid sjukdom oavsett studiestödsform" behandlar utredningen de skillnader som finns i de olika studiestödssystemen när det gäller ersättning vid sjukdom. CSN delar de bedömningar som utredningen där gör och vill understryka att behovet av ekonomisk trygghet vid sjukdom inte enbart kan relateras till gränsdragningen mellan olika studiestödsformer.

SÖ anser liksom utredningen att det är fördelaktigt med smidiga övergångar mellan försäkringssystemen som gäller förvärvsarbetande resp. studerande, då en klar gränsdragning mellan olika studerandekategorier ofta är omöjlig att göra. SÖ vill dock framhålla att en förändring av systemet inte får innebära försämrade förmåner för studerande med särskilt vuxenstudiestöd eller utbildningsbidrag för AMU.

Landstingsförbundet, Svenska kommunförbundet och de fackliga organisationerna tillstyrker utredningens förslag och framhåller att de innebär mycket angelägna förbättringar av de studerandes försäkringsskydd. *Svenska kommunförbundet* påpekar att förslagen också innebär rationaliseringar. *TCO* påpekar att utbildningsdepartementet har uppmanat remissinstanserna att bedöma utredningens förslag mot bakgrunden att ökade kostnader endast kan finansieras genom omprioriteringar inom studiestödsområdet. I detta sammanhang vill *TCO* fästa uppmärksamheten att utredningens undersökningar klagör att studiemedelssystemet haft en uttalad social utjämnings effekt sedan det infördes. Samtidigt ger det framlagda materialet stöd för kravet på en grundlig översyn av hur studiestödssystemet skall anpassas till högskolereformens mål, bl. a. vad gäller den breddade rekryteringen till högskolan. Enligt *TCO*:s uppfattning krävs även en översyn vad gäller skuldsättningens betydelse för olika studerandegrupper. *TCO* är därför starkt kritiskt mot att studiestödsutredningen inte fått fullgöra sitt arbete i dessa stycken.

SAF vill bestämt avstyrka utredningens förslag om en förändrad sjukförsäkring för studerande. Det marginella ekonomiska utbytet för de studerande, som förslaget innebär, står inte i rimlig proportion till de ökade administrativa resurser, som krävs för dess genomförande. I synnerhet förslaget om att till 85 % finansiera reformen genom arbetsgivaravgifter, finner *SAF* helt oacceptabelt av ovan angivna skäl.

SFS konstaterar att utgångspunkten för utredningens förslag varit att en studerande inte skall behöva sänka sin standard under sjukdom och att

stödet under sjukdom inte skall öka skuldbördan samt att studerande vid arbetsskada och vård av barn jämställs med förvärvsarbetande. SFS instämmer i dessa principer och understryker vikten av att förslagen snarast genomförs då de medför klara förbättringar för de studerande. SFS framhåller vidare att konsekvenserna för den enskilde studeranden som oförskyllt hamnat utanför det sociala skydds nätet är oacceptabla, oavsett om det gäller några få eller ett flertal. SFS menar att reformerna på försäkringsområdet är nödvändiga även ur jämlikhetssynpunkt. SFS framför också sin uppfattning att utredningen gjort en alltför snäv tolkning av direktiven och tycker att den olösta frågan om skydd vid arbetslöshet skulle ha innefattats i utredningsuppdraget.

SFEF stöder utredningens förslag om att införa ett enhetligt sjukförsäkringssystem. Det skulle enligt SFEF innebära en anpassning till det system som gäller för förvärvsarbetande vilket leder till smidigare övergångar, dels mellan förvärvsarbete och studier och dels mellan de olika utbildningssystemen.

3 Förändring av studiestödslagen

Utredningens förslag

Studerande med studiehjälp

Studerande får rätt att behålla studiehjälpen även under sjukdom. Försäkringen omfattar endast terminstid. Myndiga elever som har brutit med föräldraekonomin och fått återbetalningspliktiga studiemedel jämställs med studiemedelstagare.

Studerande med studiemedel

Studerande får rätt att behålla sina studiemedel under sjukdom som inträffar under studietiden. Sjukdomen kan pågå hela den studietid för vilken studiestödet är beviljat. (Nu är den övre gränsen sex månader sammanlagt under två på varandra följande terminer).

För de dagar i sjukperioden som överstiger sju reduceras studieskulden med ett belopp som svarar mot studiestödet per dag (nu gäller en karenstid om 14 dagar).

Vid sjukdom under ferietid och tiden närmast efter utbildningens slut, utgår dagpenning till dem som är sjuka mer än sju dagar.

Dagpenningen per dag är lika med det studiestödsbelopp som den studerande var beviljad den närmast föregående utbetalningsperioden.

Remissinstansernas inställning

RRV delar i princip utredningens uppfattning att den studerande inte skall behöva sänka sin ekonomiska standard under sjukdom och att sjukdom inte skall öka skuldbördan.

RSV anför följande angående utredningens förslag om införande av dagpenning vid sjukdom under ferietid och tiden närmast efter utbildningens slut.

Utredningen har föreslagit införande av en dagpenning som i vissa fall skall utgå till studerande som drabbas av sjukdom. Enligt betänkandet s. 228 utgör dagpenning en komplettering till tidigare studiestödsformer. Dagpenningen synes avse att ekonomiskt trygga studerande som uppbär studiehjälp enligt kap. 3, studiemedel enligt kap. 4 eller särskilt vuxenstudiestöd enligt kap. 7 studiestödslagen (1973: 349).

Enligt 19 § kommunalskattelagen utgör inte studiestöd enligt 2, 3 eller 4 kap. studiestödslagen skattepliktig inkomst. Det betyder att dagpenning som utgår med stöd av kap. 3 eller 4 studiestödslagen inte utgör skattepliktig inkomst. Om studerande förutom dagpenning är berättigad till sjukpenning, enligt lag om allmän försäkring eller motsvarande ersättning enligt annan lag, skall dagpenningen minskas med det belopp som utgått i sjukpenning eller motsvarande ersättning. Eftersom sjukpenning är skattepliktig inkomst, om den grundar sig på en inkomst om minst 6000 kr. kan resultatet av den föreslagna reduceringsregeln bli att studerande, som har rätt att uppbära sjukpenning, i samband med sjukdom får en lägre nettoinkomst än en icke sjukpenningberättigad studerande.

Om sjukpenningen i stället reducerades med vad som erhålls i dagpenning skulle denna effekt kunna undvikas.

Studiestöd i form av särskilt vuxenstudiestöd, som utgår enligt kap. 7 studiestödslagen, är inte generellt undantaget från skatteplikt i likhet med vad som enligt kommunalskattelagen gäller för kap. 2, 3 och 4 studiestödslagen.

Dagpenning, som enligt utredningens förslag skall utgå enligt kap. 7 studiestödslagen, utgör därför skattepliktig inkomst. Särskilt vuxenstudiestöd består av vuxenstudiebidrag, återbetalningspliktiga studiemedel och resekostnadsersättning. Återbetalningspliktiga studiemedel och resekostnadsersättning är undantagna från skatteplikt enligt kommunalskattelagen. Följden av de föreslagna reglerna blir att studerande, som erhåller återbetalningspliktiga studiemedel och resekostnadsersättning enligt kap. 3 eller 4 studiestödslagen, vid sjukdom kan erhålla ej skattepliktig dagpenning, men den som erhåller återbetalningspliktiga studiemedel och resekostnadsersättning enligt kap. 7 samma lag måste skatta för dagpenning han erhåller.

CSN instämmer i utredningens bedömning att det är principiellt felaktigt att studerande skall behöva skuldsätta sig under sjukdom, och tillstyrker

utredningens förslag om karenstiden. CSN betonar, att när man i diskussionen om antalet karensdagar, gör jämförelser med förvärvsarbete bör man beakta att sjukpenningen är lägre än arbetsinkomsten, medan däremot sjukförsäkringen för studerande ger samma kontanta ersättning hela tiden och dessutom avskrivning av skulden efter karensdagarna. Det innebär att det ur ekonomisk synpunkt kan vara förmånligare för den studerande att vara sjukanmäld under studietiden än att vara frisk. För att kunna upprätthålla kravet på läkarintyg bör enligt CSN färre än sju karensdagar inte införas.

Sjukpenningkommittén anser att utredningens förslag att låta studiestödet i viss utsträckning utgå även under sjukdom för att därigenom förbättra de studerandes försäkringsskydd förefaller välbetänt. Enligt sjukpenningkommittén överensstämmer detta i stort med de överväganden som kommittén gjort för de studerandes del i betänkandet (SOU 1981:22) Sjuksättningsfrågor.

Landstingsförbundet tillstyrker de föreslagna ändringarna i sjukförsäkringen för studerande. Landstingsförbundet framhåller att förslagen innebär att de studerande i mindre utsträckning än f.n. behöver använda lånade medel för sitt uppehälle under sjukdom, samt även en förbättring för de långtidssjuka.

SAF avstyrker bestämt utredningens förslag om en förändrad sjukförsäkring för studerande. Enligt *SAF* är det marginella ekonomiska utbytet för de studerande, som förslaget innebär, inte i rimlig proportion till de ökade administrativa resurser, som krävs för dess genomförande.

SFS konstaterar att utredningens förslag att försäkringen för studerande gäller hela den studietid för vilken studiestöd är beviljat, och inte som nu högst sex månader sammanlagt under två på varandra följande terminer, innebär en klar förbättring för långtidssjuka. *SFS* anser vidare att utredningens förslag om sju dagars karenstid är bättre än de 14 dagar som nu gäller, men understryker sin principiella syn att samma karenstid skall gälla för studerande som för förvärvsarbete. *SFS* tillstyrker slutligen förslaget om dagpenning under ferietid och tiden närmast efter det att utbildningen avslutats.

4 Förändringar av den allmänna försäkringen

Utredningens förslag

En ny sjukpenningberäkning införs. I förslaget divideras den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) med det faktiska antalet arbetsdagar.

Studerande som före studiernas början har en SGI fastställd får ha denna vilande under hela studietiden. Så fort utbildningen är avslutad träder denna vilande SGI i kraft igen.

Om den studerande under studietiden arbetar under ferierna och/eller parallellt med studierna, fastställs en studietids-SGI. Denna utgör grunden för den sjukpenning som upp till 7,5 basbelopp kan utgå parallellt med studiestödet.

Förändringarna i sjukpenningberäkningen och SGI:n bör gälla alla studerandekategorier oavsett studiestöd, dvs. även studerande med vuxenstudiestöd, utbildningsbidrag etc.

Remissinstansernas inställning

Flertalet remissinstanser är positiva till utredningens förslag om förändringar av den allmänna försäkringen. En del invändningar har dock framförts vilket framgår av redovisningen.

SCB konstaterar att beträffande sjukförsäkring omfattar förslagen i huvudsak de studerande som har studiestöd i form av studiemedel och studiehjälp. På detta område erbjuder uppskattningarna av elevantal inga svårigheter då statistik finns att tillgå. Däremot påpekar SCB att sjukförsäkringsskyddet för studerande utanför studiestödssystemet också bör tas i betraktande.

RRV tillstyrker förändringen att den sjukpenninggrundande inkomsten i fortsättningen skall beräknas på det faktiska antalet arbetsdagar under förutsättning att en sådan sjukpenningplacering gäller endast under tid då anställning innehas.

RSV uttrycker tveksamhet mot förslaget om förändrad sjukpenningberäkning. Skattetabeller för beräkning av preliminärskatteavdrag på sjukpenning för samtliga skattesatser i olika kolumner framställs av RSV. Enligt förslaget skall delningsnormen 365 dagar slopas och ersättas med ett arbetstidsmått som kan variera mellan 1 och 260 dagar. RSV anser att det ter sig orimligt att framställa skattetabeller med hänsyn till olika skattesatser och kolumner samt dessutom på grundval av varje uppkommande antal arbetsdagar. RSV framhåller vidare att oavsett hur frågan om preliminärskatteavdrag löses förefaller det troligt att förslaget medför ökad arbetsbelastning för såväl RSV som för den utbetalande myndigheten.

RFV tillstyrker utredningens förslag angående en vilande sjukpenninggrundande inkomst under studietiden efter viss modifiering av studiestödsutredningens förslag. RFV anför följande:

För den som i dag har ledigt från sitt förvärvsarbete för att studera inom eget yrkesområde gäller en rätt att bibehålla sin sjukpenninggrundande inkomst under studietiden. Utvecklingen under senare år har inneburit att alltfler grupper fått rätt att behålla sin SGI. Ärenden av denna typ är administrativt betungande och rättsläget är oklart. Stor osäkerhet råder angående vad som skall anses som studier inom eget yrkesområde. En mycket stor andel av besluten i dessa fall leder till besvär vilket belastar försäkringsdomstolarna.

För att komma till rätta med dessa problem kan alla som studerar ha rätt att kvarstå i sin tidigare fastställda SGI. Härigenom undanröjes de svårigheter som nu är förknippade med att avgöra frågan om vad som är studier inom eget yrkesområde. Denna möjlighet att kvarstå i den SGI som är gällande då studierna påbörjas bör kombineras med att SGI:n görs vilande och att sjukpenningförsäkringen aktiveras först när studiestödet upphör. För tid någon uppbär studiestöd skall sjukpenning enligt lagen om allmän försäkring endast kunna utges om den försäkrade faktiskt förorsakas ett inkomstbortfall. Förslaget att utsträcka rätten att stå kvar i SGI under studier till samtliga medför en viss kostnadsökning. Denna kostnadsökning balanseras emellertid enligt riksförsäkringsverkets bedömning av en motsvarande reduktion av sjukpenningkostnaderna som ett genomförande av förslaget med vilande SGI medför och att sjukpenning under studietid endast skall utges vid faktiskt inkomstbortfall. Förslagen bedöms således inte påverka sjukpenningkostnaderna. De bör göras föremål för närmare överväganden.

CSN tillstyrker förslagen vilande SGI och ändrad sjukpenningberäkning, men menar att sjukpenningen bör beräknas utifrån den vilande SGI:n även under ferier. Avsikten med vilande SGI bör enligt CSN vara att den träder i kraft när det görs uppehåll i studierna. För elever som får en lägre sjukpenning beräknad på vilande SGI än vad som tillsammans utgår i sjukpenning beräknad på studietids-SGI och i studiestöd bör i stället få ersättning under ferierna enligt samma principer som under terminstid. Med en sådan konstruktion anser CSN att man undviker försämringar under ferier i jämförelse med nuvarande regler för studerande med särskilt vuxenstudiestöd och utbildningsbidrag för AMU och för doktorander. CSN framhåller vidare att när det gäller utredningens förslag om efterskydd torde det bli svårt att tillämpa, då det kan vara besvärligt att avgöra vilken termin som är den sista som den studerande kommer att uppbära studiestöd. CSN kan här som ett alternativ tänka sig att efterskyddet konstrueras på samma sätt som CSN:s förslag om sjukersättning under ferier, dvs. att ersättning beräknad på studietids-SGI och studiestöd skall utgå om denna ersättning är förmånligare än sjukpenning enligt vilande SGI.

När det gäller förslaget om ändrad sjukpenningberäkning kan det enligt CSN finnas vissa administrativa hinder att genomföra detta. CSN anser vidare att sjukförsäkringsvillkoren för studerande med särskilt vuxenstudiestöd och utbildningsbidrag för AMU och för doktorander endast kan ändras under förutsättning att förslaget om ändrad sjukpenningberäkning också införs. I annat fall uppstår en inte acceptabel försämring för dessa grupper.

Sjukpenningkommittén ansluter sig i huvudsak till utredningens förslag om rätt att efter studiernas slut få samma SGI som före studiernas påbörjande, liksom förslaget om en förändrad sjukpenningberäkning. Sjukpen-

ningkommittén konstaterar att förslaget om en särskild sjukpenningberäkning i hög grad anknyter till vad kommittén tidigare framfört i sitt betänkande.

Landstingsförbundet tillstyrker utredningens förslag och menar att en ändrad sjukpenningberäkning bättre täcker det verkliga inkomstbortfallet.

LO konstaterar att utredningens förslag kan innebära vissa försämringar för vissa vuxenstuderande. Det är därför *LO*:s uppfattning att utredningens förslag i denna del ej bör omfatta studerande med särskilt vuxenstudiestöd och studerande med utbildningsbidrag för AMU och för doktorander. *LO* påpekar vidare att för de som bedriver studier inom det egna yrket gäller rätten att bibehålla sin SGI under studietiden, och att prövningar av denna rätt har givit upphov till betydande kostnader för statsverket. *LO* anser därför att det bör övervägas om alla vuxenstuderande kan bibehålla intjänad SGI.

SACO/SR anser att det är viktigt att både förslagen gällande studiestödsdelen och det som rör sjukpenningberäkningen genomförs. Ett försäkringskydd som består av två olika system innebär dock alltid en risk för att situationer kan uppstå då varken det ena eller det andra systemet gäller. En grupp som enligt *SACO/SR* fortfarande faller mellan systemen är studerande som inte kan få tag på något arbete under ferierna.

Försäkringskasseförbundet menar att mycket talar för att ett införande av en vilande SGI skulle medföra positiva effekter, men vill inte tillstyrka någon särlösning för studerande. Däremot anser försäkringskasseförbundet att frågan om vilande SGI bör bli föremål för vidare överväganden där man beaktar även andra försäkrade med likartad ställning. Försäkringskasseförbundet tillstyrker inte heller förslaget om ändrad sjukpenningberäkning för studerande. En eventuell förändring måste enligt försäkringskasseförbundet omfatta alla grupper med likartade problem, exempelvis delårsanställda och vissa deltidsarbetande.

SFS anser det synnerligen viktigt både att förbättra studiestödet vid sjukdom och att utredningens förslag till förändringar av den allmänna försäkringen genomförs.

5 Arbetsskadeförsäkring

Utredningens förslag

De studerande ges ett personskadeskydd genom en utvidgning av lagen om arbetsskadeförsäkring, med syfte att ge de studerande samma skydd som förvärvsarbetande vid arbetsskada.

Arbetsskadeförsäkringen bör omfatta elever i grundskolans högstadium samt i särskolans yrkesskola, studerande i utbildningar som berättigar till studiestöd enligt studiestödslagen, arbetsmarknadskungörelsen, förord-

ningen om utbildningsbidrag för doktorander samt förordningen om timer-sättning vid grundvux.

De studerande försäkras för arbetsskada genom olycksfall eller annan skadlig inverkan samt genom smitta som inträffar i samband med utbildningen.

Resor till och från undervisningsstället omfattas också av försäkringen.

Vid sjukdom under samordningstiden, dvs. de första 90 dagarna, utgår ersättning i första hand från studiestödets sjukförsäkring.

Om den studerande inte har studiestöd, utgår sjukpenning från LAF med ett belopp som motsvarar studiestödet.

Livränta för bestående men beräknas på samma sätt som i gällande regler för studerande.

Remissinstansernas inställning

De remissinstanser som yttrat sig om arbetsskadeförsäkring för studerande är med undantag av försäkringskassaförbundet positiva till utredningens utgångspunkter och förslag.

CSN anser att det är ytterst angeläget att man så snart som möjligt åtgärdar bristerna i de studerandes försäkringsskydd vid arbetsskada och olycksfall. *UHÄ* och *SÖ* tillstyrker utredningens förslag och ser det angeläget att i LAF jämställa de studerande med förvärvsarbetande. *SÖ* framhåller dock att elever vid *AMU* och Arbetsmarknadsinstitutet bör få behålla sin nuvarande arbetsskadeförsäkring så att deras nuvarande försäringsskydd inte försämras.

Landstingsförbundet har inget att erinra mot att lagen om arbetsskadeförsäkring ändras på det sätt utredningen föreslår. *Svenska kommunförbundet* menar att en förbättring av personskadeskyddet för studerande är angelägen, och att förslagen dessutom skulle innebära en rationalisering och undanröja åtskilliga oklarheter. Kommunförbundet förutsätter i detta sammanhang att med ordet "utbildning" avses även yrkesintroduktion.

LO och *SACO/SR* delar utredningens uppfattning om behovet av ett förbättrat personskadeskydd för studerande och tillstyrker utredningens förslag om utvidgad arbetsskadeförsäkring. *LO* anser det nödvändigt att de studerande genom skolan undervisas i skyddsfrågor före arbetslivsförlagd undervisning. Detta skulle lämpligen ske i samverkan med de fackliga organisationerna. Dessutom framhåller *LO* att det bör vara ett krav att skolan före placering av studerande i företag, i avtal reglerar ansvars- och försäkringsfrågor. *LO* påtalar slutligen bristerna i nuvarande arbetsskadestatistik som på grund av de gällande reglerna för rapportering av arbetsskador inte tar med vissa studerande i det statistiska underlaget.

SAF tillstyrker utredningens förslag beträffande förbättrad arbetsskade- och olycksfallsförsäkring för studerande. Enligt *SAF* kräver utvecklingen av näringslivet ett närmare samarbete mellan skolorna och näringslivet.

SAF påpekar vikten av att de studerande får större möjligheter att, som ett led i utbildningen, bl. a. orientera sig, studera och praktisera på företagen. Det är då naturligt att de studerande får samma försäkringsskydd som de anställda i företagen. SAF pekar också på möjligheten att teckna "Trygghetsförsäkring vid arbetsskada" (TFA) i Arbetsmarknadsförsäkringar, trygghetsförsäkringar (AMF). Vidare är SAF av den uppfattningen att principansvaret för alla studerande, även i samband med vistelse på företag, skall överföras till staten. Analogt med detta finner SAF det naturligt att staten, eller alternativt skolornas huvudmän, står för alla kostnader för försäkringsskyddet.

Försäkringskassaförbundet framhåller att bakgrunden till att vissa elever kom att omfattas av arbetsskadeförsäkringen för olycksfall i arbetet var den olycksfallsrisk, jämförbar med yrkesarbetarnas, som ansågs vara förenad med viss utbildning. Att sedan dessa elever blev försäkrade även under rent teoretiska studiemoment föranleddes av praktiskt/administrativa överväganden. Enligt försäkringskassaförbundet medför utredningens förslag att man frångår de grundläggande principerna för tillhörighet till försäkringen. Försäkringskassaförbundet anser sig därför inte i detta sammanhang kunna tillstyrka en så ingripande förändring.

SFS och *SFEF* tillstyrker utredningens förslag. *SFS* understryker särskilt vikten av ersättning under *samordningstiden*, dvs. de första 90 dagarna då sjukpenning inte utgår från arbetsskadeförsäkringen. *SFEF* anser beträffande de folkhögskolestuderande att den föreslagna försäkringen också skall omfatta den icke schemalagda tiden inom internatet, och resor mellan en eventuell fast bostad och folkhögskolan.

6 Föräldraförsäkring

Utredningens förslag

Studerande med studiemedel ges rätt till 60 dagars ledighet per barn och år med bibehållet studiestöd för tillfällig vård av barn.

Vid studiemedelsnämndernas meritprövning för fortsatta studiemedel skall barnets sjukdom vara ett sådant förhållande av personlig natur som innebär att avsteg kan göras från poängnormerna.

Remissinstansernas inställning

CSN, *SÖ*, *Landstingsförbundet*, *SACO/SR* och *SFS* har yttrat sig om denna del av utredningens förslag, och dessa tillstyrker samtliga de föreslagna ändringarna i föräldraförsäkringen.

CSN anser att ändringarna är angelägna för att studerande med studiemedel skall få samma rätt till ledighet för vård av sjuka barn som andra småbarnsföräldrar har fått genom reformering av föräldraförsäkringen.

Vidare konstaterar CSN att ändringen snarast är att uppfatta som rent principiell då studiemedelsnämnderna redan tidigare har möjlighet att beakta vård av sjukt barn vid prövning av om fortsatta studiemedel skall utgå.

SÖ framhåller att det ur rättvisesynpunkt är viktigt att den praxis som har utvecklats inom vissa studiemedelsnämnder kommer att tillämpas generellt.

Landstingsförbundet tillstyrker utredningens förslag med hänvisning till att på så sätt kommer föräldrar med studiemedel att omfattas av samma regler som föräldrar med särskilt vuxenstudiestöd eller utbildningsbidrag för arbetsmarknadsutbildning.

SACO/SR instämmer med studiestödsutredningen att studiemedelssystemet bättre måste anpassas till studerande med barn. SACO/SR påpekar att utbildningsbidraget för doktorander i viss utsträckning har anpassats till de förmåner som framför allt de förvärvsarbetande har i föräldraförsäkringen, men att en fullständig överenskommelse saknas. Detta bör enligt SACO/SR:s mening uppmärksammas och initiativ tas för att problemet skall kunna få en för doktorander rimlig lösning.

SFS tillstyrker utredningens förslag och anser att det är viktigt att studerande med barn får dessa "garantier" vid barnets sjukdom så att de inte drabbas hårdare än studerande utan barn. Vidare framhåller även SFS att förslagen inte innehåller några förbättrade förhållanden för doktorander med utbildningsbidrag och initiativ snarast bör tas i denna fråga.

7 Kostnader

Utredningens förslag

Minskad karenstid från 7 till 14 dagar, något ökad administration samt dagpenning under ferietid och efterskyddstid beräknas innebära en merkostnad om ca 3,2 milj. kr. med en förändring av nuvarande SGI-beräkning och 3,6 milj. kr. om oförändrad SGI-beräkning.

Merkostnader för personskadeskyddet beräknas till 0,8 milj. kr. för studiestödets sjukförsäkring och 0,3 milj. kr. för arbetsskadeförsäkringen.

Totalt kommer merkostnaderna för sjukförsäkring och arbetsskadeförsäkring att uppgå till ca 5 milj.kr.

Remissinstansernas inställning

SCB konstaterar att utredningen lägger fram ett antal reformförslag på olika försäkringsområden, sjuk-, arbetsskade- och olycksfalls- och föräldraförsäkring, till en merkostnad av ca 5 milj. kr. med nuvarande sjukpenningberäkning jämfört med dagens system. SCB menar att då statistik för

uppskattningar av elevantal finns att tillgå kan kostnadsberäkningarna bygga på ett någorlunda fullständigt underlag.

Statskontoret konstaterar att några förslag till kostnadstäckning för reformerna genom omfördelning och/eller omprövning av nu utgående studiesociala förmåner inte lämnas i utredningens betänkande. Enligt statskontorets mening synes den möjlighet som står öppen vara att finansiera reformerna genom omprioriteringar inom studiemedelssystemet, närmast dess bidragsdel. *Statskontoret* föreslår att denna resurs – studiebidraget inom studiemedlen – används för att finansiera en reformering av studiestödet enligt studiestödsutredningens förslag.

RRV:s uppfattning är att de för sin del har svårt att bedöma rimligheten av utredningens antaganden angående kostnaderna och därmed beloppets storlek.

CSN har följande syn på kostnadsberäkningarna:

Den totala merkostnaden för utredningens förslag enligt huvudalternativet beräknas till 3 535 000 kr. inkl. tillkommande administrationskostnader vid *CSN* och studiemedelsnämnderna. Kostnadsberäkningarna kan med hänsyn till omfattningen av förslagen endast bli ungefärliga. Med hänsyn till angelägenheten av att genomföra de förordade ändringarna i sjukförsäkringssystemet måste kostnaderna bedömas som måttliga och av tämligen underordnad betydelse vid en jämförelse med den totala utgiften för studiestöd.

Om försäkringskassorna, som utredningen föreslår, skall betala ut dagpenning under ferietid, krävs vissa förändringar av nuvarande rutiner för överföring av information mellan *CSN:s* och *RFV:s* ADB-system. De revideringar som gjorts av ADB-systemen och som togs i bruk per den 1 juli 1982 innebär att *CSN* lämnar enbart information till *RFV* om att den studerande beviljas studiemedel under den aktuella terminen. För att kunna betala ut dagpenning krävs det dessutom uppgift om beviljade belopp och datum för kursens slut.

Landstingsförbundet konstaterar att utredningens förslag innebär att statens kostnader ökar med ungefär 6,5 milj. kr. årligen.

SACO/SR anser det inte rimligt att merkostnaden för studiestödsutredningens förslag skall finansieras med medel från studiestödsanslaget som därefter överförs till allmänna försäkringen resp. arbetsskadeförsäkringsfonden. *SACO/SR* menar att i förhållande till de miljardbelopp som dessa båda försäkringar omfattar torde den merkostnad studiestödsutredningens förslag medför inte behöva höja vare sig sjukförsäkringsavgift eller avgiften till arbetsskadeförsäkringen.

SAF delar regeringens bedömning, att det statsfinansiella läget är sådant att förslag som medför kostnader kan genomföras endast om de finansieras genom omprioriteringar. *SAF* vill samtidigt särskilt framhålla delägarföretagens besvärliga konkurrenssituation, som kräver att alla ansträngningar görs för att förbättra denna och som utesluter varje möjlighet att till-

mötesgå krav på ytterligare höjningar av arbetsgivaravgifter eller annan beskattning av företag.

Försäkringskassaförbundet konstaterar att de administrativa konsekvenserna för försäkringskassan om de föreslagna ändringarna genomförs inte närmare har berörts av utredningen. Bedömning och utbetalning av dagpenning samt minskad karenstid för studerandeförsäkringen bör betyda ett ökat antal sjukfall för försäkringskassan att handlägga och därmed behov av ökade resurser. Även en eventuell utvidgning av arbetsskadeförsäkringen kommer att innebära merarbete för kassan och behov av utökade resurser för handläggningen.

Förbundet bedömer också att utredningen har underskattat de försäkringsmässiga kostnaderna vid en utvidgning av arbetsskadeförsäkringen.

SFEF är tveksam till utredningens kostnads kalkyl vad beträffar arbetsskadeförsäkringen. Enligt *SFEF* visar all tillgänglig statistik att studerandegruppen har en lägre skadefrekvens än den genomsnittliga medborgaren, och att detta torde innebära att premien för de studerande skulle understiga de belopp som utredningen kalkylerat med.

Innehåll	Sid
Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Förslag till Lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349)	3
Förslag till Lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring	10
Förslag till Lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring	11
Utdrag av protokoll vid regeringsammansammanträde den 23 februari 1984	13
1 Inledning	13
2 Föredragandens överväganden	14
2.1 Förbättrad studiehjälp	14
2.1.1 Bakgrund och allmän motivering	14
2.1.2 Ändringar inom studiehjälpen	16
2.2 Anslagsberäkningar för budgetåret 1984/85	18
2.2.1 Studiebidrag och förlängt barnbidrag	18
2.2.2 Inackorderingstillägg	18
2.2.3 Inkomstprövat tillägg m. m.	18
2.2.4 Ersättning till länsbolagen för gymnasieelevers resor .	19
2.2.5 Återbetalningspliktiga studiemedel	19
2.3 Sjukförsäkringsfrågor	19
2.3.1 Bakgrund och allmän motivering	19
2.3.2 Sjukförsäkring – förslag till ändringar inom studiemedelssystemet m. m.	21
2.3.3 Sjukförsäkring – förslag till ändringar inom studiehjälpen	23
2.3.4 Vilande sjukpenning – förslag till ändringar i lagen om allmän försäkring	25
2.3.5 Tillfällig vård av barn	29
2.3.6 Ikraftträdande och kostnader	30
3 Upprättade lagförslag	31
4 Hemställan	32
5 Beslut	32
Bilaga 1 Sammanfattning av studiestödsutredningens förslag i betänkandet (Ds U 1981: 11) Studiestöd. Handikappade studerande, försäkringsskydd, studiesociala undersökningar	33
Bilaga 2 Studiestödsutredningens författningsförslag i betänkandet (Ds U 1981: 11) Studiestöd. Handikappade studerande, försäkringsskydd, studiesociala undersökningar	40
Bilaga 3 Sammanställning av remissyttrandena över studiestödsutredningens betänkande (Ds U 1981: 11) Studiestöd. Handikappade studerande, försäkringsskydd, studiesociala undersökningar	57

